

NGAAHI KOLOA 'A E ANZ KI HE KAU KONISIUMÁ

NGAAHI TU'UTU'UNÍ MO E NGAAHI MAKATU'UNGÁ
NGAUE'AKI MEI HE 'AHO 5 'O 'AOKOSI 2024
PULUSI MA'A TONGÁ

TALATEU

Ngaahi fakafekau'aki kotoa ki he ANZ

'I he Ngaahi Tu'utu'uni mo e Ngaahi Makatu'unga ko'ení, 'oku 'uhinga 'a e 'mau, 'kimautilu, 'emau' mo e 'ANZ' ki he Australia and New Zealand Banking Group Limited ABN 11 0005 357 522.

Lau 'a e ngaahi tu'utu'uni mo e ngaahi makatu'unga ki ho'o koloá (product)

'Oku totonu ke ke lau kotoa 'a e nāunau 'oku kaunga ki he ngaahi tu'utu'uni mo e ngaahi makatu'unga 'oku 'oatu kiate koé pea 'e ke ki he ANZ fekau'aki mo ha fa'ahinga palopalema 'okú ke hoha'a ki ai.

'Oku 'ikai fakakau 'i he ki'i tohi ko'ení 'a e fakamatala kimu'a 'i hono fakahoko 'o e konituleki 'a ia 'oku fiema'u ke 'oatu kiate koé. Ko e toenga 'o e fakamatala 'oku 'oatu ia 'i ho'o Tohi Tali 'o e Noó (Letter of Offer).

Ko ho'o Tohi Tali 'o e Noó 'oku fakamatala 'i ai 'a e pēseti ki he tu'unga totongi fakata'ú, totongi fakafoki mo e ngaahi totongi ki he fakamo'uá mo e ngaahi totongi 'oku hilifaki ki ho'o noó pe ngaahi nāunau ki he noó (facility). 'I he taimi te ke tali ai 'a e aleapau nō mei he ANZ 'i ho'o Tohi Tali 'o e Noó, 'okú ke loto ai ke totongi 'a e pēseti ki he tu'unga totongi tupu fakata'ú (interest) 'i he lahi 'o e nō 'oku tuku atu 'e he ANZ pea mo totongi 'a e 'ū totongi ki he fakamo'uá mo e 'ū totongi hilifaki pea mo fakahoko 'a e ngaahi totongi fakafoki 'oku fakamatala 'i atu 'i he Tohi Tali 'o e Noó (ka 'oku ala lava ke liliu ia 'o hangē ko hono fakamatala 'i atu 'i he ki'i tohi ko'ení pea mo ho'o Tohi Tali 'o e Noó).

Kapau te ke tali 'a e aleapau nō kuo 'oatu kiate koé, 'e fakakau 'i he konituleki 'a e (fakalūkufua, ko e "Aleapaú"):

- ngaahi tu'utu'uni 'i ho'o Tohi Tali 'o e Noó;
- Ngaahi Tu'utu'uni mo e Ngaahi Makatu'unga ko'eni ki he Nō Atu 'a e ANZ ki he Konisiumá ("Ngaahi Tu'utu'uni mo e Ngaahi Makatu'ungá"); mo e
- ha fa'ahinga makatu'unga makehe 'oku 'oatu fakataha mo ho'o Tohi Tali 'o e Noó pe kuo 'i ai e felotoi ki ai 'o fakahaa 'i he tohi 'e koe mo e ANZ ke hoko ko e "Ngaahi Makatu'unga Makehe";

'o ala lava ke liliu, fakatonutonu mo fakalahi mei he taimi ki he taimi.

Founga 'o hono ngāue'aki 'o e ki'i tohi ni

'I lalo te ke sio ai ki he lisi 'o e ngaahi koloa mo e ngaahi ngāue fakapangikē 'oku kaunga ki ai 'a e Ngaahi Tu'utu'uni mo e Ngaahi Makatu'unga ko'ení pea 'oku 'i he peesi hokó 'a e fakaikiiki ki he kakano 'o e fakamatala, kau ki ai 'a e ngaahi peesi fekau'aki.

Ko e ki'i tohi ko'ení'oku hiki atu ai'a e ngaahi tafa'aki hangē ko hono fakaava mo ngāue'aki'a e ngaahi 'akauni ANZ, ngaahi tu'utu'uni mo e ngaahi makatu'unga ki ha koloa pau pea mo e founa ke fetu'utaki mai ai kiate kimautilú ('i mui 'i he ki'i tohi ko'ení).

Ngaahi faka'eke'eke fakalūkufuá

Kapau'oku 'i ai ha'o ngaahi faka'eke'eke fakalūkufua fekau'aki mo e ki'i tohi ni, pe ki he ngaahi tu'utu'uni mo e ngaahi makatu'unga 'i loto ai, pe ko ha'o fiema'u pē ha fakamatala lahi ange fekau'aki mo ha fa'ahinga 'akauni ANZ, kātaki'o faka'eke'eke ia ki ha fa'ahinga va'a pē'o e ANZ, pe faka'eke'eke 'i he Bank Mail kapau'okú ke lēsisita ki he Pangikē 'i he Ngāue Fakapangikē'a e ANZ 'i he 'Initaneti, pe telefoni mai kiate kimautilu lolotonga'a e taimi ngāue 'i he +676 20500.

Ko e ki'i tohi ko'ení'oku 'oatu ai'a e ngaahi tu'utu'uni mo e ngaahi makatu'unga ki he ngaahi koloa ko'eni ki he nō'a e kau konisiumá:

- Ngaahi Nō'Apí (Home Loans)
- Ngaahi Nō Fakatāutahá (Personal Loans)
- Ngaahi Nō'Api Nofō'anga Fakatupu Pa'angá (Residential Investment Property Loans)
- Ngaahi Nō'Api Fakatupu Pa'angá (Investment Home Loans)
- Ngaahi Nō Fakalahi Fakatāutahá (Personal Overdrafts).

Ko e Ngaahi Tu'utu'uni mo e Ngaahi Makatu'unga ko ení 'oku 'i he lea Faka-Pilitāniá ia. Ko ha fa'ahinga fakatonulea Faka-Tonga'o e Ngaahi Tu'utu'uni mo e Ngaahi Makatu'unga ko'ení ko ha ma'u'anga fakamatala pē ia pea'e lau pē ia ko hano liliu lea'o e Ngaahi Tu'utu'uni mo e Ngaahi Makatu'ungá. 'I ha hoko ha faikehekehe 'i hono liliu faka-Tonga'o e Ngaahi Tu'utu'uni mo e Ngaahi Makatu'unga ko'ení mo e tatau 'i he lea faka-Pilitāniá, 'e ngāue'aki mo mafai ange ma'u pē'a e tatau 'i he lea faka-Pilitāniá.

'Okú mahu'inga ke ke lau pea mo mahino'i'a e ngaahi pepa fakamatala'oku fakahaa'i atu 'i 'olungá. Kapau 'oku 'ikai ke ke mahino'i, pe 'ikai ke ke fakapapau'i ha fa'ahinga konga'o e ngaahi pepa fakamatalá ni, 'oua'e toe tatali ka e faka'eke'eke mai leva ke mau fakamahino atu kiate koe'a e me'a ko iá.

'I he taimi 'okú ke lau ai'a e Ngaahi Tu'utu'uni mo e Ngaahi Makatu'unga ki he Ngaahi Koloa Nō'a e ANZ ko'ení, manatu'i ange'oku 'i ai'a e ngaahi fo'i lea'oku 'i ai honau'uhinga makehe'a ia'oku fakamatala'i 'i he Konga 1 'o e pepa fakamatalá ni.

KAKANO 'I LOTÓ

Konga 1: Ngaahi Makatu'unga Fakalūkufuá	7
1.1 Ngaahi Faka'uhingá	7
1.2 'Oku malava ke kehe'a e mahu'inga'oku fiema'u atu ke ke totongí meí he ngaahi mahu'inga'í ho'ó Tohi Tali'ó e Noó	10
1.3 Pēseti'ó e Tu'unga Totongi Tupu Fakata'ú (Interest Rate)	10
1.4 Ngāue ki he ngaahi totongi fakafokí, ngaahi totongi fakalahi pe ngaahi ngāue fakapa'anga kehé	11
1.5 Ngaahi totongi, ngaahi totongi hilifaki mo e ngaahi fakamole fakalūkufuá	12
1.6 Ngaahi totongi mo e ngaahi totongi hilifaki fakapatonú	14
1.7 Ngaahi fakamole kehe'e ala hoko kiate kimautilú	16
1.8 Ngaahi liliu ki he ngaahi totongí mo e ngaahi totongi hilifakí	17
1.9 Ngaahi totongi hilifaki'a e Pule'angá	18
1.10 Koloa Malu'í (Security)	18
1.11 Malu'í (Insurance)	19
1.12 Ngaahi Talāsiti	20
1.13 Ngaahi totonu'a e ANZ kapau'e maumau'í'a e Aleapaú	21
1.14 Kaungā mo'ua fakataha mo fakatokolahi	22
1.15 Fakahaa'í'ó e fakamatala pa'angá	22
1.16 Malu'í'ó e fakamatala fakatautahá mo e tauhi fakapulipuli 'ó e fakamatalá – ko hono tñaki, ngāue'aki mo hono fakahā atu'ó e fakamatala fakatāutahá'e he ANZ	23
1.17 Ngaahi fakamatalá (statements)	25
1.18 Ngaahi fanongonongó (notices)	25
1.19 'Ave (transfer)'ó e ngaahi totonu'a e ANZ	27
1.20 Faka'ataá (waiver)	27
1.21 Ngaahi liliu ki he ngaahi tu'utu'uní mo e ngaahi makatu'ungá	28
1.22 Tu'unga'atā atu'ó e pa'angá	28
1.23 Ko hono tali'ó ho'ó Tohi Tali'ó e Noó	29
1.24 Motuhia'a e sēvesí	30
1.25 Ta'ofi'ó e totongi atú (withholding)	30
1.26 Ngaahi Liliu'í he Ngaahi Fiema'u'a e Pule'angá	30
1.27 Ngaahi liliu'í he laó	31
1.28 Uesia'í he māketí	32
1.29 Laó mo e mafai fakalaó	32
1.30 Ngaahi me'a ta'e'amanekiná (Force Majeure)	33

1.31	Ngaahi founa ki hono solova'ō e ngaahi lāunga ki he ngāue fakapa'angá mo hono fakahoko'ō ha lāungá	33
1.32	Kapau'okú ke faingata'a'ia fakapa'anga	34
1.33	Fakafepaki'i'ō e fe'ave'aki pa'anga kākāá mo e ngaahi fakatapatupuí	34
1.34	'Aho'ō e totongi atú (totongi atu'ō e mahu'inga kakato'ō e noó)	35
1.35	Taumu'a'ō e noó	35
1.36	Totongi atu'ō e noó	35
1.37	Fakapapau'i hono toho'ō e noó	36
1.38	Ngaahi fatongia fakapatonú	36
1.39	Founa hono fika'i mo hono hilifaki'ō to'ō'a e totongi tupú	36
1.40	Totongi fakafoki'ō e noó	37
1.41	Ngaahi liliu ki hono totongi fakafoki'ō e sino'i noó (principal) mo e totongi tupú	38
1.42	Ko hono totongi fakafoki tōmu'a'ō ho'ō noó lolotonga'ō e vaha'a taimi'oku feliliuaki ai (variable)'a e tu'unga'ō e totongi tupú	38
1.43	Totonu'a e ANZ ke fakataha'i ha ngaahi 'akauni	39
	Ngaahi nō'oku fakataumu'a ki he langá:	39
1.44	'Aho'ō e fuofua totongi atú (ngaahi nō'oku toho fakakongokongá)	39
1.45	Totongi fakakongokonga	39
1.46	Fakangatangata'ō e ngaahi totongi atu ki he ngaahi nō langá	40
1.47	Ngaahi fakamahu'ingá mo e ngaahi saveá	40
	Konga 2: Ngaahi Makatu'unga ki Hono Faka'aonga'i'ō e Ngāue Faka'ilekitulōnika ki he Me'a Fakapangikeé	40
2.1	Ngaahi Makatu'unga ki hono Faka'aonga'i	40
2.2	Ngaahi fakangatangata ki he toho pa'angá (transactions)	41
2.3	Founa ke ke lava ai'ō ngāue'aki ai'a e Ngāue Fakapangikē'a e ANZ'i he 'Initanetí	41
2.4	Ko e hū atu (access) mo hono ngāue'aki'a e talafi pa'anga fakalotofonuá mo e ngaahi sēvesi fakavaha'apule'angá	41
2.5	Ngaahi tu'unga'ō e hū atu ki he Ngāue Fakapangikē'a e ANZ'i he 'Initanetí	42
2.6	Ngaahi fakahinohino ki he ngāue ki aí – fakalūkufuá	43
2.7	'Aho'oku fakahoko ai'a e ngāue ki aí	44
2.8	Ngaahi fakahinohino ki he ngāue ki aí – Ngāue Fakapangikē'a e ANZ'i he 'Initanetí	44

2.9	Ngaahi fakahinohino ki he ngāue ki aí – talafi pa'anga fakalotofonuá mo e ngaahi sēvesi fakavaha'apule'angá	45
2.10	Ngaahi fakahinohino ki he ngāue ki aí – sēvesi BillPay	46
2.11	Taimi 'aonga mo e ta'e'aonga 'o e kaatí	48
2.12	Ngaahi kaati mole pe kaiha'así, lea fakangofuá (password) pe PIN	48
2.13	Mole mo kaiha'asi 'o e kaatí mo e PIN – lolotonga 'a e 'i tu'apule'angá	49
2.14	Kaniseli 'o e ngaahi kaatí pe hū'anga faka'ilekitulōniká	49
2.15	To'o 'o e hū'anga faka'ilekitulōniká	50
2.16	Ko ho fatongia fekau'aki mo ho'o kaati ANZ, mo e lea fakangofuá, pe PIN	51
2.17	Ngaahi toho pa'anga na'e 'ikai ke fakamafai'i	52
2.18	Maumau 'a e me'angāué	53
2.19	Mo'ua pa'anga 'i he BillPay	54
2.20	Ngaahi liliu ki he Ngaahi Makatu'unga ki Hono 'o e Ngaue'aki 'Ilekitulōnika ki he Me'a Fakapangikeé	56
2.21	Ngaahi liliu ki he ngaahi ngāue fakapangikē 'oku fakahoko 'i he ngaahi misini faka'ilekitulōniká	56
2.22	Pulusi 'o e ngaahi lekooti ki he ngāue fakapangikeé	57
2.23	Ngaahi sēvesi ki he ní'ihī kehe 'oku fekau'akí (third party)	57
2.24	Fakalūkufuá	57
2.25	EFTPOS	57
2.26	Maestro mo e Cirrus	58

Konga 3: Ngaahi me'a kehe 'oku fiema'u ke ke'ilo ki aí 59

3.1	Liliu 'o e hingoá mo e tu'asilá	59
3.2	Ko 'emau totonu ke fakataha'i ha ngaahi 'akauni mo poloka'i 'a e hū'angá	59
3.3	Ko hono tāpuni 'o ho'o 'akauni ANZ	60

Konga 4: Ngaahi Faka'eke'eke mei he Kasitomaá 61

KONGA 1:

NGAAHI MAKATU'UNGA FAKALŪKUFUÁ

1.1 Ngaahi Faka'uhingá

'E ngāue'aki 'a e ngaahi faka'uhinga ko 'ení tukukehe kapau kuo fakahā atu:

- **'Vaha'a Taimi 'o e Tali 'o e Noó'** 'oku 'uhinga ia ki he vaha'a taimi 'oku fakamatala'i atu hangē ko ia 'i ho'o Tohi Tali 'o e Noó.
- **'totongi tupu 'oku tātānakí'** 'oku 'uhinga ia ki he totongi tupu 'a ia 'oku 'i ai 'a e totonu 'a e ANZ ke hilifaki atú, ka 'oku te'eki ai ke hilifaki atu ki ho'o 'akauní.
- **'Aleapaú', 'konitulekí'** pe **'konituleki fakamo'ua'** 'oku 'uhinga ia ko ho'o Tohi Tali 'o e Noó, Ngaahi Tu'utu'uni mo e Ngaahi Makatu'unga ko 'ení, mo ha toe fa'ahinga makatu'unga makehe 'oku 'oatu fakataha mo ho'o Tohi Tali 'o e Noó pe kuó ke felotoi ki ai mo e ANZ 'i ha tohi, pe kuo fakahū 'o fakataha ki he Ngaahi Tu'utu'uni mo e Ngaahi Makatu'ungá.
- **'Pēseti 'o e Tu'unga Totongi Tupu Fakata'ú'** 'oku 'uhinga ia ki he tu'unga 'o e pēseti ki he totongi tupu/ngaahi totongi tupu 'oku ala hilifaki ki ho'o noó pe nāunau ki he noó (facility), 'o hangē ko ia 'oku tohi atu 'i ho'o Tohi Tali 'o e Noó (ka 'oku ala liliu ia 'o hangē ko ia 'oku hā atu 'i ho'o Tohi Tali 'o e Noó pea mo e Ngaahi Tu'utu'uni mo e Ngaahi Makatu'unga ko 'ení).
- **'Mēmipa 'i he ANZ Group'** 'oku 'uhinga ia ki he ANZ pea mo hono ngaahi va'a takitaha, ngaahi 'ōfisi fakahoko fatongiá, ngaahi 'ōfisi fakavahefonuá, ngaahi kautahá, ngaahi kupu fekau'akí, ngaahi kautaha fekau'akí, kau ngāué, kau 'ōfisa mo e kau fakafongā, 'i ha fa'ahinga fonua pē.
- **'Meili 'a e Pangikeé (Bank Mail)'** 'oku 'uhinga ia ki he sēvesi fetu'utaki faka'ilekitulōnika 'okú ne faka'atā 'a 'emau fetu'utaki mo koe 'i he 'īmeilí 'i loto 'i he 'emau founa malu ki he Ngāue Fakapangikē 'i he 'Initanetí.
- **'aho ngāué'** 'oku 'uhinga ia ki ha fa'ahinga 'aho pē meí he Mōnite ki he Falaite ('ikai lau ki ai 'a e ngaahi 'aho mālōlō fakapule'angá), 'a ia 'oku ngāue atu ai 'a e ANZ 'i ha taha 'o hono ngaahi va'a 'i Tongá.
- **'Hilifaki'** pe **'kuo hilifaki ke to'o'** 'oku 'uhinga ia ki he'ene felāve'i mo ha 'akauni pangikē, ko e pa'anga ko iá kuo to'o meí he 'akauni pangikē ko iá 'e he ANZ.

- **'Pa'anga Kuo Faka'atā (Cleared Funds)** 'oku 'uhinga ia ki ha pa'anga 'i ho'ō 'akauní 'oku 'atā atu ke ke ngāue'aki, 'a ia 'e 'ikai ke toe fakafoki pe fakata'e'aonga 'i 'i ha fa'ahinga 'uhinga.
- **'aho tukuatú** 'oku 'uhinga ia, ki he mahu'inga kakato 'o e ngaahi nō kuo tukuatú, ko e 'aho 'oku fuofua tukuatu ai 'a e kotoa 'o e noó pe ha kongá 'o e noó. Ki he ngaahi nō 'oku toho fakakongokongá, 'oku 'uhinga ia ki he 'aho 'oku fuofua toho ai ha fa'ahinga kongá 'o e noó.
- **'aho 'o e fakahaá** 'oku 'uhinga ia ki he 'aho 'o e fakahaá 'a ia 'oku fakamahino atu 'i ho'ō Tohi Tali 'o e Noó.
- **'motuhia 'a e ngāue** 'oku 'uhinga ia ki ha ngāue 'oku motuhia fakataimi atu, pe ko ha sisitemi pe me'angāue 'oku 'ikai ke lava 'o ngāue 'i he founa angamahení pe 'i ha tu'unga fakafiemālie.
- **'hoko 'o 'ikai lava ke totongi 'a e noó** 'oku faka'uhinga 'i ia 'i he Konga 1.13 'o e Ngaahi Tu'utu'uni mo e Ngaahi Makatu'unga ko 'ení.
- **'Tokotaha Fakapapau'í 'o e Malu'í (Guarantor)** 'oku 'uhinga ia ko ha tokotaha (kehe meiate koe) kuó ne loto ke ne fatongia'aki hono totongi 'o ha fa'ahinga nō pe nāunau nō kuo tukuatu kiate koe mo/pe tokotaha pē kuó ne tukumai, 'omai pe te ne 'omai ha koloa malu'í 'o taumu'a ke malu'í 'aki ha fa'ahinga nō pe nāunau nō kuo tuku atu kiate koe pea 'oku fakakau ki ai 'a e kau fakahoko ngāue 'a e tokotaha ko iá, kau fakalele ngāue, kau 'eá, pea mo kinautou 'e fakahiki atu ki ai 'a e noó 'i he kaha'ú (transferees).
- **'Vaha'a taimi pē 'o e totongi tupú (interest only period)** 'oku 'uhinga ia ki he vaha'a taimi 'oku fakamatala 'i atu 'i ho'ō Tohi Tali 'o e Noó.
- **'laó** 'oku 'uhinga ki ha fa'ahinga lao, lao kuo tali, lao tu'utu'uni, fanongonongo fakalao, tu'utu'uni 'a e ma'u mafai, lao tu'utu'uni kuo fa'u 'e he ma'u mafai fakakoló (by-law), tu'utu'uni, me'angāue (instrument), tu'utu'uni faka'ofisiale, tu'utu'uni fakamaau'anga, tu'utu'uni pe fanongonongo 'a ha fa'ahinga fakamaau'anga pe sino ngāue fakapule'anga, tohi tufaki, ngaahi tu'utu'uni fakangāue, ngaahi tu'utu'uni fakae'ulungāanga, fiema'u fakaemalu'í pe fiema'u ki hano ma'u ha laiseni, 'i ha fa'ahinga fonua pē.
- **'Tohi Tali 'o e Noó** 'oku 'uhinga ia ki he Tohi Tali 'o e Nō 'oku tuku atu 'e he ANZ pea na'á ke tali ia, 'a ia 'oku fekau'aki mo ho'ō noó pe nāunau ki he noó.
- **'nō** mo e **'nāunau ki he noó** 'oku 'uhinga ki he Nō 'Api Nofo'anga, Nō Kuo Toho Kakato, Nō Fakatautaha 'a e ANZ, pe ko ha toe nō pe nāunau ki he nō kehe ange kuo tuku atu 'e he ANZ, 'a ia ko hono ngaahi tu'utu'uni 'oku fakamatala 'i atu 'i ho'ō Tohi Tali 'o e Noó.

- **'Aho Fakahoko 'o e Fe'ave'aki Pa'anga Fakalotofonuá'**
'oku 'uhinga ia ki ha fa'ahinga 'aho meí he Mōnite ki he Falaite 'a ia 'oku 'ikai ko ha 'aho mālōlō fakapule'anga i Tonga.
- **'liliu mahu'inga 'o tupunga ai ha uesia'** 'oku faka'uhinga'i ia i he Konga 1.13 'o e Ngaahi Tu'utu'uní mo e Ngaahi Makatu'unga ko'ení.
- **'PIN'** 'oku 'uhinga ia ki ha fika 'ilo'i'anga fakafo'ituitui (persoal identification number) 'o kau ki ai ha fika ngāue (action number).
- **'PPSA'** 'oku 'uhinga ia ki he Lao Personal Property Securities Act 2010.
- **'palanisi kuo fokotu'utu'ú'** 'oku 'uhinga ia ki he palanisi kuo totonu ke 'i ai ho'o noó, kapau kuó ke totongi fakafoki ma'u pē'a e tu'unga totongi si'isi'i tahá ki ho'o noó 'i hono taimi totonú.
- **'koloa malu'í (security)'** 'oku 'uhinga ia ki ha fa'ahinga:
 - (a) malu'í ki he totongi 'o ha pa'anga pe fakahoko 'o ha ngaahi fatongia tu'upau, kau ki ai ha mōkisi (mortgage), totonu ki ha koloa (charge), totonu ki ha 'api (lien), palōmesi (pledge), talāsiti pe puke ha lēsisita ki ha 'api pe ngaahi fokotu'utu'u tipōsiti kuo uesia pea kau ki ai mo ha totonu ki ha malu'í i he malumalu 'o e PPSA; pe
 - (b) totonu, kaunga pe fokotu'utu'u ki ai 'o tupu ai hano foaki, fakamu'omu'a pe 'oange'a e faingamālie ki ha tokotaha kehe, 'o mu'omu'a ia i he tokotaha/pisinisi 'oku mo'ua ki ai kau ai ha fa'ahinga totonu ke puke ha koloa; pe
 - (c) totonu 'a ha tokotaha (kehe ange meí he tokotaha 'oku 'a'aná) ke to'o ha me'a meí he kekekelé ('oku 'iloa ko e mafai ke 'ave fakalao – profit à prendre), mafai ke ngāue'aki (easement), totonu ke ngāue'aki'e he kakaí (public right of way), fakangatangata pe felotoi ke muimui ki ai, lisi, pe laiseni ke ngāue'aki pe nofo'i; pe
 - (d) totonu pe kaunga 'a ha ní'hi kehe ki ai, pe fa'ahinga totonu 'oku hoko ko ha ola ia 'o ha tu'utu'uní fakamaau'anga, pe ha fa'ahinga felotoi ke fa'u kinautolu pe faka'atā ke fakahoko kinautolu;
 - (e) ha fa'ahinga felotoi ke fa'u ha fa'ahinga 'o e ngaahi me'a 'oku hā i 'olungá pe faka'atā ke fakahoko kinautolu.
- **'totongi 'osi (settlement)'** 'oku 'uhinga ia ki he founa ko ia ke ke totongi fakafoki ai 'a e mahu'inga kakato na'e kei mo'ua 'aki i he malumalu 'o ho'o noó pea mo ho'o 'akauni noó kuo tāpuni'e he ANZ.
- **'Ngaahi Tu'utu'uní mo e Ngaahi Makatu'ungá'**
'oku 'uhinga ia ki he ngaahi tu'utu'uní mo e ngaahi makatu'unga 'oku fakamatala'i i he ki'i tohi ko'ení.
- **'ko koe'** 'oku kau ki ai ha fa'ahinga taha 'okú ne tali'a e fokotu'u 'oku 'oatu i ho'o Tohi Tali 'o e Noó.

1.2 'Oku malava ke kehe 'a e mahu'inga totonu 'oku fiema'u atu ke ke totongi mei he mahu'inga 'i ho'o Tohi Tali 'o e Noó

Ko e ngaahi mahu'inga totonu 'oku fiema'u ke ke totongi 'i he malumalu 'o ho'o noó pe nāunau ki he noó, kau ai 'a e ngaahi totongi fakafoki 'o e noó mo e ngaahi tu'unga totongi tupú, 'oku ala kehe ia mei he ngaahi mahu'inga 'oku fokotu'u atu 'i ho'o Tohi Tali 'o e Noó. 'Oku hoko eni koe'uhí ko e ngaahi fakakiiki fakapa'anga 'i ho'o Tohi Tali 'o e Noó 'oku makatu'unga ia 'i ha ngaahi fakafuofua 'e ala liliu. Ko e ngaahi fakakiiki fakapa'anga 'i ho'o Tohi Tali 'o e Noó 'oku:

- ngāue'aki ai 'a e ngaahi tu'unga totongi tupu mo e ngaahi totongi 'oku kaunga ki ai 'i he 'aho 'o e fakahaa'í (fokotu'u atu 'i ho'o Tohi Tali 'o e Noó);
- ne fakafuofua pe 'e toho kakato 'a e noó pe nāunau ki he noó 'i he 'aho toho 'o e noó ('i he taimi 'oku kaunga ai ki ai) tukukehe kapau 'okú ke fokotu'u ke toho fakakongokonga ia;
- kau ai 'a e totongi tute mo e tukuhau 'a e pule'angá 'oku 'amanaki ki ai 'i he taimi 'oku toho aí mo e ma'u maí (receipts); pea
- kau ai 'a e ngaahi totongi 'a e pangikeé 'i ha ngaahi vaha'a taimi, 'i he feitu'u 'oku kaunga ki aí, tukukehe 'a e taimi 'e totongi ai kinautolu mei ha 'akauni kehe.

1.3 Pēseti 'o e Tu'unga Totongi Tupu Fakata'ú (interest rate)

'E lava ke liliu 'a e tu'unga totongi tupú

Ko e ngaahi tu'unga totongi tupu 'oku fakatatau mo feliliuakí (variable reference rates pe index rates) 'e ala liliu 'i ha fa'ahinga taimi pē kau ai 'a e vaha'a taimi mei he 'aho fakahaa'í (fokotu'u atu 'i ho'o Tohi Tali 'o e Noó) mo e 'aho 'oku toho aí.

Ko e ngaahi tu'unga totongi tupu 'oku fakatatau mo fokotu'u ma'ú (fixed) 'e toe ala liliu mo ia 'i ha fa'ahinga taimi pē kimu'a 'i hono toho 'o e noó, ka e 'ikai 'i he hili hono toho 'a e noó pea kamata mo e mo e vaha'a taimi 'oku fokotu'u ma'u ai 'a e totongi tupú.

'I he faka'osinga 'o ha fa'ahinga vaha'a taimi 'oku fokotu'u ma'u ai 'a e totongi tupú, te ke ala tohi kole ki ha vaha'a taimi 'e taha ke toe fokotu'u ma'u ai 'a e totongi tupú, pea, kapau 'e tali 'e he ANZ ho'o kolé, 'e fakahaa'í atu ha fa'ahinga tu'utu'uni kuo fakalahi atu pe liliu 'a ia 'e ngāue'aki. Kātaki 'o fakatokanga 'i ange 'e ala hilifaki atu ha ngaahi totongi hangē kuo fokotu'u atu 'i ho'o Tohi Tali 'o e Noó.

Kapau 'oku 'oatu 'i ho'o Tohi Tali 'o e Noó ha totongi tupu 'oku 'i ai ha faikehekehe (interest rate margin), ko e fo'i faikehekehe ko iá 'e, tukukehe 'o ka liliu 'e he ANZ, ngāue'aki ia ki he tu'utu'uni ki he noó pe nāunau ki he noó.

Ko hono fanogonogo atu kiate koe 'a e ngaahi liliú

Kapau 'e 'i ai ha liliu 'i he tu'unga totongi tupu kuo fakatataú pe tu'unga 'o e totongi tupú kuo 'i ai ha faikehekehe 'oku ngāue'aki ki ho'o noó pe nāunau ki he noó, 'e fakahā atu ia kiate koe 'o 'ikai ke toe tōmui ange 'i he 'aho 'e hoko ai 'a e liliú, 'aki ha fanogonongo tohi pe tu'uaki 'e pulusi 'i he nusipepa fakafonuá.

Ko e ngaahi fakaikiiki ki he liliú 'e toe hā atu foki ia 'i ho'o tohi fakamatala pa'anga hono hokó.

Te ke toe lava foki 'o vakai 'i 'a e ngaahi tu'unga totongi tupú mo e ngaahi tu'unga totongi kuo fakatatau ki aí (reference rates) 'i he anz.com/tonga, 'aki hano'eke ki ha fa'ahinga va'a pē 'o e ANZ pe telefoni mai kiate kimautolu 'i he: +676 20500.

'E lava ke 'ilo 'i 'a e ngaahi fakaikiiki ki he founa ke fetu'utaki mai ai kiate kimautolú mo e ngaahi houa 'oku mau 'atā atu aí 'i he anz.com/tonga.

1.4 Ngāue ki he ngaahi totongi tā fakafokí, ngaahi totongi fakalahí pe ngaahi toho pa'anga kehé

Kapau te ke fakahoko ha kole fekau'aki mo ho'o noó pe nāunau ki he noó 'i ha 'aho 'oku 'ikai ko ha 'aho ngāue, 'oku fa'a fakahū atu 'a ho'o kolé ke vakai 'i 'i he 'aho ngāue hono hokó.

Ko e angamahení, ko ha fa'ahinga ngāue fakapangikē 'oku fakahoko ki ho'o noó pe nāunau ki he noó 'e fai e ngāue ki ai 'i he 'aho tatau pē koloa pē 'oku fakahoko ia ki mu'a 'i he ngaahi taimi ko 'ení:

- Taimi 4 efafi 'o e taimi fakalotofonuá meí he Mōnite ki he Falaite ('ikai lau ki ai 'a e ngaahi 'aho mālōlō fakapule'angá) ki he ngaahi totongi fakafoki 'o e noú, ngaahi toho pa'anga pe fakahū pa'anga 'i he ANZ;
- Taimi 4 efafi 'o e taimi fakalotofonuá meí he Mōnite ki he Falaite ('ikai lau ki ai 'a e ngaahi 'aho mālōlō fakapule'angá) ki ha ngaahi talafi pa'anga 'oku fakahoko 'i ha Ngāue Fakapangikē 'a e ANZ 'i he 'Initanetí.

Ko ha fa'ahinga ngāue fakapangikē 'oku fakahoko hili 'a e ngaahi taimi 'oku fokotu'u atu ko 'ení 'e ala toki hū ia 'i he 'aho ngāue hono hokó.

Ko ha totongi 'oku 'omai 'i he meilí 'e fakahū ia ki ho'o 'akauní 'e he ANZ 'i he 'aho 'oku ma'u aí. 'Oku totonu ke ke faka'atā ha taimi fe'unga ke a'utaki mai ai 'a e meilí ki he ANZ.

Kapau 'oku fakata'e'aonga'i (dishonoured) ha sieke 'oku ngāue'aki ki hano totongi fakafoki 'o e noó, 'e lau ia 'oku te'eki ai ke fakahoko 'a e totongi fakafoki nō ko iá, pea 'e hokohoko atu pē hono hilifaki 'o e totongi tupú ki he palanisi faka'aho kuo te'eki totongi kae'oua kuo ma'u mai 'a e totongi totonú. Kapau 'oku 'i ai ha fo'i 'aho totongi tā fakafoki 'o e noó pe ha totongi kehe 'oku totonu ke fakahoko 'i he 'aho 29, 30 pe 31 'o ha māhina 'oku 'ikai 'i ai ha 'aho pehē, 'e pau ke totongi ia 'i he 'aho faka'osi 'o e māhina ko iá.

Kapau 'oku 'i ai ha totongi fakafoki 'o e noó pe ha totongi kehe 'oku totonu ke totongi 'i he 'aho 'oku 'ikai ko ha 'aho ngāue, kuo pau ke totongi ia 'i he 'aho ngāue hono hokó.

Ko ha fo'i totongi tā fakafoki 'o e noó pe totongi kehe na'e fakahoko ki ho'o 'akauní 'i he 'aho fakamuimui 'o e vaha'a taimi ki ha fakamatala pa'anga 'e 'ikai ke ala hā atu ia 'i he fakamatala pa'anga kuo tuku atu ki he vaha'a taimi ko iá. Kapau ko ia, ko e totongi tā fakafoki 'o e noó pe ha fa'ahinga totongi kehe 'e toki hā atu ia 'i ho'o fakamatala pa'anga hokó, fakataha mo e 'aho 'oku lau mei aí.

1.5 Ngaahi totongi, ngaahi totongi hilifaki mo e ngaahi fakamole fakalūkufuá

'Oku malava ke mau hilifaki atu ha totongi kiate koe ki he:

- (a) ngaahi totongi ki he ngaahi koloa mo e sēvesi 'okú ke ma'u atu meiate kimautilú;
- (b) fa'ahinga totongi 'oku mau fakahoko ki ha ni'ihī kehe felāve'i mo e noó pe nāunau ki he noó, koloa malu'í pe fakapapau'i (guarantee) 'o e malu'í (kau ki ai ha ngaahi totongi 'oku 'eke, hilifaki mo ha ngaahi tukuhau 'a e pule'angá 'oku felāve'i mo e noó pe koloa malu'í); mo e
- (c) ngaahi fakamole 'oku mau fakahoko 'i he taimi 'oku mau faka'onga'i ai 'emau ngaahi totonú 'i he malumalu 'o e Ngaahi Tu'utu'uni mo e Ngaahi Makatu'unga ko 'enī pe ko ha toe aleapau kehe. Vakai ki he Konga 1.6 ki ha fakaikiiki lahi ange.

'Okú ke loto ke totongi kotoa 'a e ngaahi totongi 'oku 'eke, hilifaki mo e ngaahi fakamole 'oku kaunga atu ki ho'o noó.

Ko e ngaahi totongi 'i he malumalu 'o e palakalafi (a) 'i 'olunga 'oku fokotu'u atu ia 'i he 'emau tohi ko e Ngaahi Totongi 'oku 'Eke mo Hilifaki ki he Ngaahi Sēvesi Fakapangikē 'a e ANZ mā'á e Kau Kasitomaá pea te ke lava 'o ma'u atu hano tatau 'i he 'emau uepisaití, 'i ha fa'ahinga va'a pē pe 'i ha'o telefoni mai ki he 'emau senitā fetu'utakí.

‘Okú ke loto ki he ngaahi mahu’inga ‘oku hā atu ‘i ‘olungá ‘e ala totongi ‘i ha taha ‘o e ngaahi founga ‘i laló:

- Kapau kuo mau loto ke nō atu kiate koe ‘a e pa’angá ke totongi ‘aki ha fa’ahinga mahu’inga te mau lava ‘o hilifaki atu kiate koe, ko e mahu’inga ‘oku fekau’aki mo ‘ení ‘e kau ki ai ha taha ‘i he ngaahi me’á ni:
 - fakakau ia ‘i he mahu’inga ‘o ho’o noó; pe
 - tñnaki ki he mahu’inga ‘o ho’o noó hili ‘a ho’o fakamo’oni ‘i ho’o Tohi Tali ‘o e Noó; pe
- Ko e mahu’inga ‘oku fekau’aki mo ‘ení ‘e hilifaki ia ki ho’o ‘akauni fakapangikē ANZ (ANZ transactional account) ‘i he ‘aho ‘oku totonu ke totongi aí; pe
- ‘I he taimi ‘oku ‘ikai ke fe’unga ai ‘a e Pa’anga ‘Atā ke Ngāue’akí (Cleared Funds) ‘i ho’o ‘akauni fakapangikē ANZ ke totongi ‘aki ‘a e mahu’inga ‘oku fekau’aki mo ‘ení, ‘e tñnaki atu leva ‘a e mahu’inga ‘oku fekau’aki mo ‘ení ki he mahu’inga ho’o noó.

Ko ha fa’ahinga mahu’inga ‘e tñnaki atu ki ho’o sino’i noó ‘e tñnaki faka’aho ki ai ha totongi tupu ‘i he tu’unga totongi tupu tatau mo e mahu’inga ho’o noó, ‘o lau meí he ‘aho ‘oku tñnaki atu ai ia ki he mahu’inga ho’o noó.

Ko hano tñnaki atu ko ia ‘o ha fa’ahinga mahu’inga fakapa’anga ki ho’o sino’i noó hili ho’o fakamo’oni ki he Tohi Tali ‘o e Noó, ‘e fiema’u ke ke fetu’utaki mai kiate kimautilu fekau’aki mo hono totongi fakafoki ‘o e mahu’inga ko iā pe ko hono liliu ‘a e lahi ‘o e mahu’inga ‘okú ke totongi fakafoki ki he noó.

Kapau ‘e ‘ikai ke ke totongi mai ‘a e mahu’inga ko iā pe loto ke liliu ‘a e lahi ‘o e mahu’inga ‘okú ke totongi fakafoki ki he noó, ‘e ‘ikai leva ke kei fe’unga ‘a e mahu’inga ia ‘okú ke totongi fakafoki ke totongi ‘aki ‘a e mahu’inga ko iā mo ha totongi tupu ‘oku tñnaki ki ai, ‘i he’ene a’u ki he ‘aho ke ‘osi ki ai ‘a ho’o totongi noó.

Ko e fakamatala ki he ngaahi totongi fakapangikē lolotongá ‘oku toe ma’u atu ia ‘i he anz.com/tonga, ‘i ha fa’ahinga va’a pē ‘o e ANZ pe telefoni mai kiate kimautilu ‘i he fika +676 20500 ‘i he ngaahi ‘aho ngāue.

1.6 Ngaahi totongi mo e ngaahi totongi hilifaki fakapatonú

‘Oku fakaikiiki atu ‘i lalo ha fakamatala ki he ngaahi totongi ko ‘ení ‘a ia ‘e ala ngāue‘akí:

Hingoa ‘o e totongi	Fakamatala ki he totongi	Founga ‘oku hilifaki ai ‘a e totongi (tukukehe kapau kuo ‘osi fai ha felotoi kehe ki ai)
Totongi ki hono tali ‘o e noó	‘E lava ke mau hilifaki ha totongi ki hono tali ‘o e noó ki hono vakai‘i mo teuteu‘i ‘o e ngaahi me‘a fakapepa ki ho‘o noó.	Kapau kuo mau loto ke nō atu ‘a e mahu‘inga ko ‘ení kiate koe, ‘e tñaki atu ia ki he mahu‘inga ‘o ho‘o sino‘i noó. Ka ‘ikai ‘e to‘o ‘eni mei ho‘o ‘akauni fakapangikē ANZ ‘oku ngāue‘aki ki ho‘o ngaahi fe‘ave‘aki pa‘angá pea hiifaki ‘o to‘o ia me‘i he ‘akauni ko iá ki mu‘a ‘i hono toho ho‘o noó.
Ngaahi totongi ‘oku ‘eke mo hilifaki ‘e ha n‘ihi kehe ‘oku fekau‘aki	Ko e ngaahi totongi ‘eni ‘oku ‘eke ‘e ha n‘ihi kehe fekau‘aki mo koe kau ai ‘a e pule‘angá, kau fakamahu‘inga mei tu‘a mo ha kau loea. ‘E ala kau ki ai ‘a e ngaahi totongi ki he ngofua langá, ngaahi totongi ‘a e pule‘angá, ngaahi totongi lēsisita mo e fakamahu‘inga.	Ko ha ngaahi totongi kuo mau loto ke nō atu kiate koe ‘e tñaki ia ki he mahu‘inga ‘o ho‘o noó. Kapau kuo te‘eki ai ke mau tali ke nō atu kiate koe ‘a e ngaahi mahu‘inga ko ‘ení, ‘e fiema‘u ke ke totongi kinautolu ‘i he taimi ‘e fiema‘u ke totongi aí. Ko ha ngaahi totongi ‘oku ‘ikai ke ke totongi ‘i he taimi ‘oku fiema‘u ke totongi aí ‘e tñaki atu ia ki he mahu‘inga ‘o ho‘o noó pea ‘e tātñaki faka‘aho ki ai ‘a e totongi tupú ‘i he tu‘unga totongi tupu tatau.
Totongi ki ha sieke fakapangikē	Ko e fuofua sieke pangikē ‘oku mau tuku atu ‘i hono toho ‘o e noó ‘oku ta‘etotongi ia. ‘Oku mau hilifaki ha totongi ki he kole fakalahi takitaha ki hono tukuatu pe hokohoko atu hono ngāue‘aki ‘o ha sieke pangikē, kau ai ‘a e: • tukuatu ‘o ha sieke pangikē • fetongi ‘o ha sieke pangikē na‘e te‘eki ai ke faka‘aonga‘i • toe fakatau fo‘ou ‘o ha sieke pangikē na‘e te‘eki ai ke faka‘aonga‘i	‘E to‘o ‘a e totongi mei ho‘o ‘akauni fakapangikē ANZ ‘i he taimi ‘e tukuatu, fetongi pe toe fakatau fo‘ou ai ‘a e sieke pangikeē.

Hingoa 'o e totongí	Fakamatala ki he totongí	Founga 'oku hilifaki ai 'a e totongí (tukukehe kapau kuo 'osi fai ha felotoi kehe ki ai)
Totongi ki ha tohi fakamo'oni faingofua pē (simple certificate)	'Oku mau hilifaki ha totongi ki he tohi fakamo'oni palanisi pe totongi tupú, pe ko ha fakakaukau fakapangikē takitaha 'oku mau teuteu'í ma'á u.	'E to'o 'a e totongí mei ho'o 'akauni fakapangikē ANZ 'i he taimi te ke fakahoko ai 'a e kolé.
Totongi 'o e ngāue ki hono tauhi ho'o noó	'Oku mau hilifaki 'a e totongi ko 'ení kapau 'oku mau fakahoko ha ngāue ke tokanga'í pe liliu 'a ho'o noó, kau ki ai: • kapau 'okú ke kole mai ke mau liliu 'a ho'o noó mei ha koloa nō 'e taha ki ha kalasi 'e taha pe mei ha tu'unga totongi tupu 'e taha ki ha kalasi kehe, pea kuo mau loto ki ai. • kapau te ke kole mai ke mau teuteu'í, liliu, fakamo'oni hingoa (sign) pe fakamo'oni'í (verify) ha me'a fakapepa nō. Ko e ngaahi fakatātā ki hení ko e ngaahi me'a fakapepa fekau'aki mo e Koloa Malu'í pe fakapapau'í 'o e malu'í (guarantee), pea mo e Tohi Tali 'o e Noó. • 'a e taimi te ke totongi kakato ai 'a ho'o noó pea 'oku tāpuni ai 'a e 'akauni noó (Totongi 'Osi). • 'a e faka'atā pe tukuange 'o ha Koloa Malu'í pe fakapapau'í 'o e malu'í, 'o kehe ange mei he taimi Totongi 'Osi.	'E to'o 'a e totongí mei ho'o 'akauni fakapangikē ANZ hili 'a hono fakakakato 'o e ngāue ko iá.

Hingoa 'o e totongi	Fakamatala ki he totongi	Founga 'oku hilifaki ai 'a e totongi (tukukehe kapau kuo 'osi fai ha felotoi kehe ki ai)
Totongi pulusí	Te ke lava 'o kole 'a e ngaahi me'a 'i laló ka te mau ala hilifaki ha totongi kiate koe 'i hono pulusí mo hono/pe 'ave atú (kau ai 'a e founga faka'ilekitulōniká): • ngaahi tatau 'o e fakamatala pa'anga fakapangikeé (bank statements) • ngaahi fakamatala fakapa'anga fakapangikē fakataimi • hiki-tatau • fa'ahinga me'a fakapepa kehe	'E to'ó 'a e totongi mei ho'ó 'akauni fakapangikē ANZ 'i he taimi te ke kole ai 'a e pulusí.

1.7 Ngaahi fakamole kehe 'e ala hoko kiate kimautilú

Kuo pau ke ke totongi ha fa'ahinga fakamole pe ngaahi mole te mau a'usia 'i he taimi te mau faka'aonga 'i ai pe malu 'i 'a 'emau ngaahi totonú 'i he malumalu 'o ho'ó aleapau noó, ha fa'ahinga koloa malu 'i, pe ko ha ngaahi aleapau kehe mo kimautilu.

Hangē ko 'ení, kuo pau ke ke totongi ha ngaahi fakamole pe ngaahi mole 'oku hoko kiate kimautilú kapau kuó ke maumau 'i pe tokotaha 'okú ne fakapapau 'i 'a e malu 'i (guarantor) 'a ho'ó aleapau noó pea kuo pau ai ke mau feinga 'i ke totongi fakafoki mai ha fa'ahinga mahu'inga pē 'okú ke mo'ua mai 'aki 'i he malumalu 'o ho'ó aleapau noó.

Kuo pau foki ke ke toe totongi mo ha ngaahi fakamole kapau 'e pau ke mau fakatau atu pe ma'u mai mo tauhi ha fa'ahinga koloa malu 'i 'oku mau puke ki ho'ó noó.

'E makatu'unga 'emau ngaahi fakamolé 'i he fa'ahinga mo e tu'unga fihí 'o e ngāue fakapangikeé pea mo ho tūkunga. 'Oku fakakau ki ai ha ngaahi fakamole fakalao, ngaahi totongi ki ha fakafofonga fakatau 'api pe tokotaha fakamahu'inga 'api 'osi lēsisita, totongi ki ha ngaahi fale 'i fakapalofesinale kehe, ngaahi totongi ki ha fakatau tuki, pea mo ha ngaahi totongi tukuhau.

1.8 Ngaahi liliu ki he ngaahi totongi mo e ngaahi totongi hilifakí

‘E lava ke fakahoko ‘e he ANZ ‘a e ngaahi me‘a ko ‘ení:

	Tu‘unga si‘isi‘i taha ‘o e ngaahi ‘aho ke fanongonongo atu ai	Founga ‘o e fanongonongó
Kamata‘i ha totongi fo‘ou, liliu ‘a e tu‘o lahi pe ngaahi ‘aho totongi ‘o e totongi takitaha ke hilifakí	‘Aho ‘e 30	Tu‘uaki ‘i he mītiá, ngaahi papa tu‘uaki ‘i he ngaahi va‘á, mo e ngaahi fakaikiiki ‘oku ‘oatu ‘i he fakamatala pa‘anga hono hokó
Hiki ‘o ha totongi, liliu ‘a e founga ‘o hono fika‘i pe founga totongi ‘o e totongi takitaha ke hilifakí	‘Aho ‘e 30	Tu‘uaki ‘i he mītiá, ngaahi papa tu‘uaki ‘i he ngaahi va‘á, mo e ngaahi fakaikiiki ‘oku ‘oatu ‘i he fakamatala pa‘anga hono hokó
Holoki ‘o ha totongi	‘Aho ‘oku hoko ai ‘a e liliú	Tu‘uaki ‘i he mītiá, ngaahi papa tu‘uaki ‘i he ngaahi va‘á, mo e ngaahi fakaikiiki ‘oku ‘oatu ‘i he fakamatala pa‘anga hono hokó

Kapau ‘e hoko ha fa‘ahinga liliu kehe ke ne holoki ai ho ngaahi fatongiá, ‘e lava ke tuku atu ‘e he ANZ ha fakatokanga ‘oku si‘i hifo ‘i he ‘aho ‘e 30 ka ‘e fanongonongo atu ‘eni kiate koe fakataha pe ‘i ho‘o fakamatala pa‘anga fakapangikē hono hokó.

1.9 Ngaahi totongi hilifaki 'a e Pule'angá

Ngaahi totongi tute, tuku hau mo e ngaahi totongi kehe 'oku hoko koe'uhi ko e ngaahi pa'anga ma'u kuo mai mo e toho pa'anga (kau ai 'a e ngaahi sieké) kuo fakahū atu pe to'o mei ho'o 'akauní, 'oku totonu ke ke totongi.

1.10 Koloa Malu'í (Security)

'E fakahā atu 'e ho'o Tohi Tali 'o e Noó kiate koe ha fa'ahinga Koloa Malu'í 'oku fiema'u 'e he ANZ ki ho'o noó pe nāunau ki he noó. Kātaki 'o fakatokanga'i ange:

- kapau 'oku lolotonga puke 'e he ANZ ha fa'ahinga Koloa Malu'í 'i he 'aho 'o e fakahaá (disclosure), pea kuó ke tali 'o loto ki ho'o Tohi Tali 'o e Noó, peá ke loto ai ke kei tauhi 'e he ANZ 'a e koloa malu'í ko iá ko ha koloa malu'í ia ki he nō pe nāunau ki he nō fo'ou;
- 'oku teuteu'í 'i he ngaahi foomu angamaheni 'a e ANZ ki he koloa malu'í 'a e ngaahi me'a fakapepa ki he koloa malu'í. Kapau 'oku 'i ai ha fa'ahinga tūkunga makehe, pe kapau 'oku pehē 'e he ANZ 'oku fiema'u ia, 'e liliu pē 'a e ngaahi foomu ko 'ení pe 'e fa'u ha ngaahi koloa malu'í fo'ou ke fakapapau'í 'oku 'i ai 'a e koloa malu'í lelei;
- kapau 'oku teuteu'í 'a e ngaahi liliu ki he ngaahi koloa malu'í pe ngaahi koloa malu'í fo'ou 'i tu'a mei he ANZ, kuo pau ke ke totongi ki he ANZ ha fa'ahinga totongi fe'unga ki tu'a 'a ia kuo hoko. Te ke lava 'o kole ha fakamahu'inga pe fakafuofua mo e ngaahi totongi 'e ala totongi atu 'i he 'aho kuo 'inivoisi ai ki he ANZ;
- te ke lava 'o ma'u atu ha ngaahi tatau 'o e ngaahi me'a fakapepa ki he koloa malu'í 'a e ANZ mei ha fa'ahinga va'a pē 'o e ANZ kimu'a ke ke tali ha fa'ahinga nō pe nāuau ki he nō kuo tukuatu;
- kuo pau ke fiemālie 'a e ANZ ki he fakamo'oni ma'u 'apí/ koloá (title) pea mo e ngaahi me'a fakapepa ki he koloa malu'í kimu'a ke ne toki tuku atu ha fa'ahinga pa'anga nō.

Ngaahi fakamole ki ha ngaahi sitepu fakalahi kehe

Ko e ngaahi me'a kotoa pē 'oku fiema'u atu ke ke fakakakato 'i he kongá ko 'ení te ke fua 'e koe 'a e fakamolé. 'Okú ke loto ai ke ke totongi pe totongi fakafoki 'a e ngaahi fakamole fakapotopoto 'a e ANZ 'i he'ene kaunga ki ha fa'ahinga me'a 'oku fiema'u atu ké ke fakahoko 'i he malumalu 'o e kongá ko 'ení.

Ko e ngaahi fakamole 'a e ANZ ki he ngaahi taumu'a 'o e kongá ko 'ení 'oku kau ki ai, hangē ko e:

- ngaahi totongi hilifaki mo e komisoni 'a e ANZ;
- ngaahi fakamolé;
- ngaahi totongi;

- ngaahi fakamole'oku hoko'i he'ene fekau'aki mo e kau fale'i fakapalofesinale, kau ai'a e ngaahi fakamole fakalaó ('oku fika'i ia'o makatu'unga'i hano malu'i kakato me'i ha'eke fakalao) ki he nō pe nāunau ki he nō ko'eni pe ko ha fa'ahinga koloa malu'i ki ai; pea mo e
- ngaahi totongi tukuhaú mo e tuté (hangē ko ha tute ki he tā'o ha sitapa – stamp duty).

1.11 Malu'í (Insurance)

Kuo pau ke malu'í'a e ngaahi koloa pe 'api'oku ala malu'í kuo mōkisi atu ki he ANZ me'i he ngaahi fakatamaki angamaheni kotoa'i he malumalu'o e tu'utu'uni malu'í'oku ala tali'e he ANZ, i ha mahu'inga fakafetongi pe i ha mahu'inga totongi huhu'í'oku'ikai toe si'isi'i hifo'i he mahu'inga'o e noó pe mahu'inga'o e nāunau ki he noó i hono fakafuofua'i'e he ANZ i he'ene tu'utu'uni'a'ana pē, mo ha kautaha malu'í kuo tali'e he ANZ. Kuo pau ke lekooti'a e ANZ pe ko e ni'hi kuó ne fili ki ai'i he tu'utu'uni malu'í (insurance policy) ko ha kautaha foaki mōkisi ia pea'oku hoko ko ha kaungā-malu'í (co-insured). Kuo pau ke 'ave ki he ANZ'a e tatau totonu'o ha tu'utu'uni malu'í (original insurance policy) kimu'a pea toki 'atā ke toho'a e noó pe nāunau ki he noó pea'i hano fiema'u mo e taimi'e fiema'u ai'eni'e he ANZ.

Kuo pau ke ke 'ave fakata'u ki he ANZ'aki ha tohi malu'í pe tohi fakamo'oni (certificate of currency)'oku fakahaa'i ai'oku kei'aonga'a e malu'í, fakataha mo ha lau'í tali totongi ki he (ngaahi) totongi malu'í, ki he 'api'oku mōkisi ki he ANZ.

Ko e fatongia ia o'ou ke ke fakapapau'í'oku tauhi'a hono totongi'o e tu'unga malu'í si'isi'i taha'oku tu'utu'uni paú me'i he taimi ki he taimi'o tauhi'i he vaha'a taimi'o e noó pe nāunau ki he noó.

Kapau'e'ikai ke ke'omai ki he ANZ'a e tohi fakamo'oni'oku fakahaa'i ai'oku kei'aonga'a e malu'í'i loto'i he'aho'e 7 mei he 'aho'oku'osi ai'ene'aongá, e ala to'o'e he ANZ, hili hano'oatu ha fakatokanga'aho'e 7 ke fakakakato ai eni, 'a e totongi'oku totonu ke fakahoko ki he malu'í mei ho'o'akauní.

Ko ho fatongia ia ke totongi'a e malu'í, o tatau ai pē pe'oku fakahoko'e he ANZ ha fa'ahinga totongi ki ho'o totongi malu'í.

Kapau'oku'ikai ke ke totongi'a e ngaahi totongi malu'í te mau ala tu'utu'uni ke mau totongi'a e malu'í ma'á u. Te mau fakahoko pē'eni'i he taimi'oku te'eki ai ke ke totongi fakafoki ai'a e konga pe kotoa'o e ngaahi mahu'inga'okú ke mo'ua mai'aki kiate kimautilu'i he malumalu'o ho'o noó.

Te ke totongi fakafoki mai kiate kimautilu'a e mahu'inga kakato'o ha fa'ahinga totongi malu'í'oku mau totongi ma'á

u. Te mau tĀnaki atu 'a e mahu'inga 'o e totongi malu'í ki ho'o sino'í noó. Hili 'a hono tĀnaki atu 'a e mahu'inga 'o e totongi malu'í ki ho'o sino'í noó, 'e tātānaki ki ai 'a e totongi tupu faka'aho ki he mahu'inga fakalahi ko 'ení 'i he tu'unga totongi tupu tatau mo ia 'oku ngāue'aki ki he lahi ho'o noó.

'I he taimi 'oku tĀnaki atu ai ha fa'ahinga mahu'inga fakapa'anga ki he lahi ho'o sino'í noó, 'oku fiema'u atu ke ke fetu'utaki mai fekau'aki mo hano totongi 'o e mahu'inga ko iá pe ko hono liliu 'o e mahu'inga 'o ho'o totongi fakafokí.

Kapau 'e 'ikai te ke totongi mai 'a e mahu'inga ko iá pe loto ke liliu 'a e lahi 'o e mahu'inga 'okú ke totongi fakafoki ki he noó, 'e 'ikai leva ke kei fe'unga 'a e mahu'inga 'okú ke totongi fakafokí ke totongi 'aki 'a e mahu'inga ko iá mo ha totongi tupu 'oku tātānaki ki ai, 'i he 'ene a'u ki he 'aho ke 'osi ki ai 'a ho'o totongi noó.

1.12 Ngaahi Talāsiti

Kapau 'okú ke kau ki he noó pe nāunau ki he noó ko ha tokotaha talāsiti, 'okú ke loto ai ke 'i ai ho fatongia fakalao ki he noó pe nāunau ki he noó 'i ho tu'unga fakafo'ituituí pe ko e mēmipa 'o e talāsiti ko iá. 'Okú ke toe fakapapau'í foki ai ki he ANZ:

- ko e noó pe nāunau ki he noó 'oku fakahoko ia ki ha taumu'a totonu 'i he malumalu 'o e talāsiti;
- 'okú ke ma'u 'a e totonu mo e mafai 'i he malumalu 'o e talāsiti ke ke fakahoko 'a e konitulekí; pea
- 'oku 'i ai 'a ho'o totonu ke totongi huhu'í kakato meí ha koloa 'a e talāsiti, kimu'a 'i he kau ma'u monū'ia (beneficiaries) meí he talāsiti, ki he ngaahi mo'ua kotoa pē te ke fakatupu 'i he malumalu 'o e noó pe nāunau ki he noó.

Ko e mo'ua 'o e tokotaha talāsiti tau'atāina 'i he malumalu 'o e aleapaú ni 'e 'ikai ke fakafo'ituitui mo ta'efakangatangata ia ka 'e fakangatangata ia meí he taimi ki he taimi mo e taimi kotoa pē ki he ngaahi toenga koloa 'o e talāsiti 'oku 'i he 'aofinima 'o e tokotaha talāsiti ko iá pea 'atā ke feau'aki 'a e mo'ua 'a ia na'e meí 'i he 'aofinima 'o e tokotaha talāsiti ko iá pea 'e 'atā ia tukukehe 'i ha'ane fakahoko ha fa'ahinga ta'efaitotonu pe maumau'í 'a e falalá 'i he 'ilo'ilo pau; ki he ngaahi taumu'a 'o e kongā ko 'ení ko e kupu'í lea "toenga koloa (net assets)" 'oku 'uhinga ia ki he kĀtoa 'o e ngaahi koloa (assets) 'oku ma'u 'e he talāsiti 'i he taimi ko iá pea kole meí ai honau 'ū mo'ua kotoa 'i he taimi ko iá ka 'oku 'ikai fakakau ai ha mo'ua 'oku 'ohake 'i he malumalu 'o e Aleapau ko 'ení.

1.13 Ngaahi totonu 'a e ANZ kapau 'e maumau 'i 'a e Aleapaú

Kapau 'e hoko ha taha 'o e ngaahi maumau 'i ko 'ení, 'e malava ki he ANZ ke ne ta'ofi hano toe 'oatu ha pa'anga nō fakalahi pea ('i hano 'oatu 'o ha fanongonongo 'o hangē ko ia 'oku fakamatala 'i 'i laló) fiema'u atu koe ke totongi kakato he taimi pē ko iá 'a e pa'anga kotoa pē 'okú ke mo'ua 'aki ki he ANZ pe te ke ala mo'ua 'aki ki he ANZ 'i he kaha'ú 'i he malumalu 'o e noó pe nāunau ki he noó.

'Oku hoko ha maumau 'i:

- kapau 'oku 'ikai ke ke fakahoko ha totongi 'oku totonu ke fakahoko 'i he malumalu 'o ho'o Aleapaú 'i he 'aho 'oku totonu ke fakahoko ai;
- kapau 'oku hoko ha fa'ahinga maumau 'i 'o ha fa'ahinga tu'utu'uni pe makatu'unga 'o e nō pe nāunau ki he nō ko 'ení, ha fa'ahinga nāunau kehe ki he nō 'oku tuku atu kiate koe 'e he ANZ, pe ha fa'ahinga koloa malu 'i 'oku 'oatu ki he ANZ ki he nō pe nāunau ki he nō ko 'ení pe ha fa'ahinga nāunau kehe ki he nō;
- kapau, 'i he lau 'a e ANZ, ko ha fa'ahinga me'a pe tūkunga 'oku hoko 'okú ne fakatupunga ai ha liliu lahi ke ne uesia mo liliu ai ho tūkunga fakapa'angá pea ala uesia ai 'a ho'o malava 'o feau 'a ho ngaahi fatongia 'i he malumalu 'o e noó pe nāunau ki he noó pe ko ha fa'ahinga koloa malu 'i ki ai.

Ko ha liliu lahi 'oku tupunga ai ha uesia mo liliu 'oku kau ki ai, ka 'oku 'ikai fakangatangata pē ki heni:

- ko ha'o pekia; pe
- ko hano fakangata 'o ho'o ngāue; pe
- ko ha fu'u hulu ange 'a e lahi 'o e mo'ua 'i he koloá (insolvent); pe
- ko ha ngaahi 'eke fakalao 'e ha taha 'okú ke mo'ua ki ai (creditor) pe ki ha fa'ahinga 'api 'oku ngāue 'aki ki he mōkisi ko ha malu 'i ki he nō pe nāunau ki he nō ko 'ení; pe
- ko ha fa'ahinga holo ki lalo 'i he mahu'inga 'o e 'api kuo mōkisi ki he ANZ ko ha koloa malu 'i ki he nō pe nāunau ki he nō ko 'ení; pe
- ko ha fa'ahinga malu 'i ki he 'api 'oku mōkisi kuo kaniseli pe fakafisinga 'i; pe
- ko ha fa'ahinga fakamatala na'á ke 'omai ki he ANZ fekau 'aki mo e nō pe nāunau ki he nō ko 'ení pe fa'ahinga koloa malu 'i ki he nō pe nāunau ki he nō ko 'ení 'a ia kuo 'ilo 'i 'oku ta'emo'oni, fehālaaki pe ta'ekakato; pe
- ko ha liliu lahi 'o tupunga ai ha uesia 'o e tu'unga lelei pe fakamu'omu 'a 'o ha koloa malu 'i na'á ke foaki pe foaki 'e ha tokotaha kuó ne fakapapau 'i 'a e malu 'i (guarantor) ki he nō pe nāunau ki he nō ko 'ení.

Kimu'a ke fiema'u atu 'e he ANZ ke totongi kakato leva 'a e totongi tā fakafokí'i he taimi pē ko iá, 'e 'oatu ha tohi fanongonongo 'aho 'e 30 ke faka'atā atu hao faingamālie ke ke fakalelei'i ai 'a e maumau kuó ke fakahokó. Kapau 'e 'ikai 'oatu 'e he ANZ ha fanongonongo fekau'aki mo hano maumau'i 'a e tu'unga totongi noó, 'oku 'ikai 'uhinga ia kuo to'o 'e he ANZ 'a 'ene totonu ke fakahoko 'eni 'amui ange.

Neongo eni, 'e 'ikai ke 'oatu 'e he ANZ ha fanongonongo pehē kiate koe 'o kapau:

- 'oku tui 'a e ANZ, 'i ha ngaahi makatu'unga fakapotopoto, na'e fakatupunga 'e ha kākā mei ho'o tafa'akí ke ke fakahoko ai 'a e noó pe nāunau ki he noó; pe
- kuo fakahoko 'e he ANZ ha ngaahi feinga fe'unga ke fetu'utaki atu kiate koe, ka na'e 'ikai ha ola lelei; pe
- kuo fakamafai'i 'a e ANZ 'e ha fakamāu'anga ke tu'utu'uni atu ke totongi leva 'a e totongi tā fakafokí'i he taimi pē ko iá pea 'ikai toe 'oatu ha fanongonongo ki ai; pe
- kuo tui 'a e ANZ 'i ha 'uhinga fakapotopoto ko e ngaahi koloa ki he mōkisi' pe na'e foaki ko ia ki he ANZ ko ha koloa malu'i ki he noó pe nāunau ki he noó kuo to'o pe 'amamaki ke to'o pe tukuatu ta'ema'u ha ngofua ki ai mei he ANZ; pe
- 'oku tui 'a e ANZ 'oku 'i ai 'a e 'uhinga lelei ke fai leva ha ngāue fakavavevave 'oku fiema'u ke malu'i 'a e 'api kuo mōkisi' ko ha malu'i ki he noó pe nāunau ki he noó.

1.14 Kaungā-mo'ua fakataha mo fakatokolahi

Kapau 'oku laka hake 'i he toko tahá 'a kinautolu 'oku kau ki he noó pe nāunau ki he noó, pea 'oku mo'ua fakafo'ituitui leva 'a e tokotaha kotoa pē ki he mahu'inga kakato 'o e noó pe nāunau ki he noó, 'o tākaki atu ia ki ho'omou kaungā-mo'ua fakataha 'a kimoutolu hono kotoa.

1.15 Fakahaa'i 'o e matala fakapa'angá

'E lava ke fiema'u atu koe 'e he ANZ ke ke 'omai ha fakamatala fekau'aki mo ho tu'unga fakapa'angá 'i ha fa'ahinga taimi pē lolotonga 'o e noó pe nāunau ki he noó ke fakahaa'i na'e 'ikai ke 'i ai ha makatu'unga ke hoko ai ha liliu lahi ke uesia ai ho tu'unga fakapa'angá 'a ia te ne ala uesia ai 'a ho'o malava 'o feau ho ngaahi fatongia pau 'i he malumalu 'o e noó pe nāunau ki he noó pe ko ha fa'ahinga koloa malu'i ki ai.

'E lava ke toe fiema'u atu 'e he ANZ ha fakamahu'inga fo'ou 'o ha fa'ahinga 'api 'oku tuku mai ko ha koloa malu'i ki he noó pe nāunau ki he noó.

1.16 Malu’i’o e fakamatala fakataautahá mo e tauhi fakapulipuli’o e fakamatalá – ko hono tănaki, ngāue’aki mo hono fakahā atu’o e fakamatala fakatāutahá’e he ANZ

Ko e taimi’okú ke fengāue’aki ai mo e ANZ, te mau ala tănaki mo ngāue’aki ha ni’ihi’o ho fakamatalá, kau ai e ngaahi fakaiiki fekau’aki mo ho’o ngāue fakapangikeé, ho tu’unga fakapa’angá, ho vā fengāue’aki mo kimautilú pea/pemo/ ko ho’o (ngaahi) noó/(ngaahi) nāunau ki he noó (’oku lau fakataha’i’o ui ko e “fakamatala”). ’Oku mau fakahā’i atu’i lalo’a e taimi mo e founga’oku mau tănaki, ngāue’aki mo fakahā’i ai’a ho’o fakamatalá.

(1) Tănaki’o e fakamatalá

’E ala ngāue’aki mo fakahā’i’e he ANZ’a e fakamatala’oku mau tănaki fekau’aki mo koé ki he ngaahi taumu’a ko’eni:

- (a) ke tuku atu’a e fakamatala fekau’aki mo ha koloa pe sēvesi;
- (b) ke vakai’i’aki ha’o kole ki ha koloa pe sēvesi;
- (c) ke tuku atu kiate koe ha koloa pe sēvesi;
- (d) ke fakahā atu kiate koe fekau’aki mo ha ngaahi koloa pe sēvesi kehe;
- (e) ke fakahoko’aki ha ngaahi ngāue fakalotofale ki he fakahoko ngāue, fakalele’o e ngāue mo e ngaahi fatongia fakatekinolosiá (kau ai’a hono tauhi mo e poupou ki he fa’unga fakatekinolosiá, tauhi’o e polokalama fakakomipiutá, leva’i’o e ngaahi uesia’e ala hokó, fa’u mo hono’ahi’ahi’i’o e ngaahi fa’unga ngāue, fakatu’unga’o e tu’unga lelei’o e fakamo’uá, ako’i’o e kau ngāue mo e māketi, fakatotolo ki he fiemālie’a e kau kasitomaá mo hono kei hokohoko atu’o hono leva’i’o e pisinisi);
- (f) ke ta’ofi pe fakatotolo’i ha fa’ahinga ngāue kākā, ngāue ta’efakalao pe faihala (pe ko hano mahalo’i’o ha ngāue kākā, ngāue ta’efakalao pe faihala);
- (g) ’i hano fiema’u atu’i he malumu’o e laó pea/pe’i he ngaahi aleapau mo e ngaahi potungāue’a e pule’angá pe kau ma’u mafai ki he pa’anga hū maí, pe’oku’i lotofonua pe tu’apule’anga meí he fonua’oku tuku atu mei ai mo tauhi ai ho’o (ngaahi) nāunau ki he noó mo kimautilú, ke fakahoko’aki ha ngaahi faka’eke’eke fekau’aki mo ho’o tu’unga fakatukuhaú; pea
- (h) ’o hangē ko ia’oku tu’utu’uni’e he ngaahi lao fekau’aki mo e ngaahi fa’unga totongi mei tu’á, tatau ai pē pe’oku’i lotofonua pe tu’apule’anga meí he fonua’oku tukuatatu mei ai mo tauhi ai ho’o (ngaahi) nāunau ki he noó mo kimautilú.

Ko e pulia 'a e fakamatala fakafo'ituitui 'oku fekau'aki

Kapau 'e 'ikai ke ke 'omai ha konga pe kotoa 'o e fakamatala 'oku kole atú, 'e ala ta'ofi leva 'e he ANZ hono 'oatu kiate koe ha koloa pe sēvesi fakapangikē.

(2) Fakahā'i 'o ha fakamatala 'e he ANZ

'I ho'o tohi kole ki ha, pea/pe hokohoko atu 'a ho'o ngāue'aki 'o e (ngaahi) nō pe (ngaahi) nāunau ki he nō 'oku mau tukuatú, 'okú ke fakahā'i ai mo loto ke ala tuku atu pea mo/pe tākaki, puke, ngāue ki ai, tauhi ha fa'ahinga fakamatala 'oku tākaki pe 'e tākaki 'e he ANZ meiate koe pe fekau'aki mo koe, me'i he taimi ki he taimi, 'i ha founa tauhi faka'ilekitulōnika pe faka'initaneti, pe faka'aonga'i kakato pe fakakonga, 'i ha fa'ahinga fonua pē 'e he kakai 'oku hā atu 'i laló:

- (a) ha fa'ahinga Mēmipa pē 'o e Kulupu ANZ;
- (b) ha fa'ahinga kautaha fakahoko ngāue, kau ngāue fakakonituleki, kau fakafongā, kau 'ātita mo ha kau fale'i mei tu'a 'a ia 'oku ngāue'aki 'e he ANZ pe ko ha fa'ahinga Mēmipa pē 'o e Kulupu ANZ ke fakahoko pe tokoni ki hono lakanga fakapangikeé mo e ngaahi ngāue (hangē ko e ngaahi kautaha fe'ave'aki meilí, lipooti 'o e tu'unga fakamo'uá pe ngaahi kautaha tākaki mo'ua);
- (c) ngaahi sino fakalaó, ngaahi potungāue 'a e pule'angá, kau ma'umafai ki he pa'anga hū maí, ngaahi sino tauhi laó pea mo e ngaahi fakamaau'angá, pe 'oku 'i loto pe 'i tu'a 'i he fonua 'oku tuku atu mei ai 'a ho'o (ngaahi) noó pea kuo tauhi ia 'e kimautilu, ki he ngaahi taumu'a ke fakakakato ha fa'ahinga lao pea mo/pe fakahā'i 'a e ngaahi fatongia 'oku mau ala ma'u 'i ha aleapau mo ha fa'ahinga sino ngāue pehē, pe ko e fakahā ko 'ení 'oku fakahoko fakahangatonu pe fakafou 'i ha fa'ahinga Mēmipa 'o e Kulupu ANZ;
- (d) ní'hi kehe 'oku fekau'aki 'oku fakamafai'i pe fiema'u ai 'e he laó 'a e Ngaahi Mēmipa 'o e Kulupu ANZ ke ne fakahā 'a e fakamatalá kiate kinautilu;
- (e) kinautilu 'oku nau kau atu ki he ngaahi sisitemi ngāue fakahoko totongí (kau ai 'a e ngaahi kautaha fakahoko totongí pea mo e kau fakahoko ngāue - merchants) pea mo e ngaahi kautaha fakapa'anga kehe (hangē ko e ngaahi pangikeé);
- (f) ngaahi kautaha malu'í (insurers) pea mo e ngaahi kautaha 'oku nau fakahoko 'a e toe malu'í (reinsurers);

- (g) ko ho’o fakafofongá (hangē ko ho’o tokotaha fale’i fakalaó, fakafofonga mōkisi, loeá pe tokotaha fakahoko ngāué);
- (h) ha fa’ahinga taha, ‘a ia ‘i he lau ‘a e ANZ, ko hono fakahā atu ki ai’oku fiema’u pe taau ‘i he taumu’a ko hono faka’atā kimautilu ke mau fakahoko homau ngaahi fatongiá pea mo ngāue’aki homau ngaahi mafaí mo e ngaahi totonú ‘i he malumalu ‘o e aleapau ko ‘ení; pe
- (i) ha fa’ahinga taha kuó ke fakangofua kimu’a ‘i ha tohi.

1.17 Ngaahi fakamatalá (statements)

‘E ‘oatu ‘e he ANZ ha fakamatala ki he ngaahi noó mo e ngaahi nāunau ki he noó, ‘i he taimi kuo kakato ai ‘a e fakamatala takitaha, pe hokohoko ange kapau ‘e fiema’u ‘e koe pe ko e ANZ.

Kuo pau ke ke vakai’i fakalelei ‘a ho’o ngaahi fakamatalá ke ke ‘ilo’i ai ‘a e tu’unga ‘oku ‘i ai ‘a ho’o ‘akauní. Kapau ‘okú ke tui ‘oku ‘i ai ha ngaahi fehālaaki pe ngāue fakapangikē ‘oku te’eki fakamafaí’i, kuo pau ke ke fetu’utaki ki he ANZ ‘i he vave tahá.

1.18 Ngaahi fanongonongó (notices)

Founga ‘oku ‘oatu ai ‘e he ANZ kiate koe ‘a e fanongonongó

‘E malava ke ‘ave atu kiate koe ‘e he ANZ ha fanongonongo ‘i ha tohi, fakamatala pe tu’utu’uni ke totongi ange, ‘o lī atu ‘i he meilí, mīsini fax pe me’angāue pehé ni ki ho’o tu’asila ‘api nofo’angá pe pisinisí pe ‘i hano tuku atu ia ‘i he tu’asila ko iá. ‘E malava ‘e he ANZ ‘o ngāue’aki ‘a e tu’asila fakamuimui taha ‘i ho lekootí. Kapau te ke liliu ho hingoá pe tu’asilá, kuo pau ke ke fakahā ia ki he ANZ ‘i he vave tahá. Kapau ‘oku laka hake ‘i he toko tahá ‘a kinautolu ‘oku kau ki he nō pe nāunau ki he nō ko ‘ení, ko ha fa’ahinga fanongonongo, fakamatala pe tu’utu’uni ‘e ‘oatu ia kiate kimoutolu takitaha ‘i homou tu’asila nofo’angá pe pisinisí.

‘I ho’o fili ko ia ke ma’u atu ‘a e ngaahi fanongonongó pe fakamatalá ‘i he founga faka’ilekitulōniká pea kuo faka’atā ‘e he ‘akauní pe nāunau ki he noó ‘a hono ‘oatu faka’ilekitulōnika ‘o e fakamatala ko iá, ‘e ‘oatu leva kinautolu ‘e he ANZ kiate koe ‘o fakafou ‘i he ngaahi nāunau ki he ngāue fakapangikē ‘a e ANZ ‘i he ‘initanetí (kuo pau ke ke lēsisita ki he Ngāue Fakapangikē ‘a e ANZ ‘i he ‘Initanetí pea fakafehokotaki ai ‘a e ‘akauní pe nāunau ki he noó ki ho Fika Kasitomā kuo Lēsisitá (Customer Registration Number - CRN) ke malava ai hono ‘oatu faka’ilekitulōnika ‘o e fakamatala ko ‘ení).

‘E lau kuó ke ‘osi ma’u atu ha fanongonongo, fakamatala pe tu’utu’uni meí he ANZ:

- kapau kuo ‘osi tuku atu ia ki ho tu’asilá, ‘i he ‘aho na’e ‘oatu aí pe ‘aho ‘oku tu’u aí, ko fē pē ‘oku fakamuimui tahá;
- kapau na’e lí atu ‘i he meilí, ‘i he ‘aho ‘oku angamaheni ‘aki ai ‘a hono tufaki atu ‘o e meilí pe ‘aho ‘oku tu’u aí, ko fē pē ‘oku fakamuimui tahá; pea
- kapau na’e ‘ave atu ‘i he mīsini fax pe ha toe fa’ahinga founa faka’ilekitulōnika kehe, ‘i he ‘aho ‘oku tu’u aí pe koe ‘aho na’e lipooti mai ‘e he mīsini na’e ‘ave atu aí, ko fē ‘oku fakamuimui tahá.

Ko ha tu’utu’uni ke totongi angé ‘e lava ke fakamo’oni hingoa ki ai ha fa’ahinga ‘ōfisa pē ‘a e ANZ, pe fa’ahinga fakafofonga pē kuo fakamafai ‘i he ‘ōfisa ‘a e ANZ. Ko ha fa’ahinga founa kehe ange ‘o e fanongonongó pe fakamatalá ‘e ‘ikai fiema’u ia ke fakamo’oni hingoa ki ai, tukukehe ‘o kapau ‘e fiema’u ia ‘e he laó.

Ko ha tohi fakamo’oni kuo fakamo’oni tohinima ki ai ha fa’ahinga ‘o e kau ‘ōfisa ‘a e ANZ ki ha fa’ahinga mahu’inga ‘o ha pa’anga mo e ngaahi mo’ua meí he taimi na’e totonu ke ke totongi ai ki he ANZ ‘i he malumalu ‘o ha fa’ahinga nō pe nāunau ki he noó, ‘e hoko ia, ‘i ha ‘ikai ‘i ai ha fehālaaki hā mahino, ko e fakamo’oni pau kiate koe na’e hoko mo’oni ha ngaahi mo’ua pehē ‘i he’ene fekau’aki mo e mahu’inga pe ngaahi mahu’inga kuo fakamo’oni ‘i (certified).

Founa ke ke ‘ave ai ki he ANZ ha ngaahi fakahinohino mo ha fanongonongo

Ko ha fanongonongo te ke ‘ave ki he ANZ kuo pau ke ke fakamo’oni hingoa ki ai pe ko hao fakafofonga kuó ke fakamafai ‘i tukukehe kapau na’e ‘osi fai ha felotoi tohi ki ai mo e ANZ. ‘E ala lava ke ke ‘ave ki he ANZ ha fanongonongo ‘aki hano ‘ave fakahangatonu atu ia ki ha taha ‘o homau ngaahi va’á pe ko hano lí ‘i he meilí ki he tu’asila ‘o e ANZ, ‘a ia ‘oku fakaikiiki atu ‘i mui ‘i he pepa fakamatala ko ‘ení. Ko ho’o fanongonongó ‘e lau kuo ma’u ia ‘e he ANZ ‘i he taimi ‘e ma’u ai ‘e he ANZ.

Kapau te ke ‘ave ha fanongonongo ki he ANZ ‘a ia ‘oku fakahaa ‘i, pe kuo pau ke lau ‘oku, ‘ikai lava ‘o toe liliu, ‘e ‘ikai ke ke toe lava ‘o kaniseli faka’ofisiale ia pea ‘okú ne ha ‘i fakalao ai koe meí he taimi ‘oku ke ‘oatu aí.

Fakatefito ‘i hano ‘uluaki tali tohi ‘eni kimu’a ‘e he ANZ, te ke ala lava ‘o ‘ave ha ngaahi fakahinohino pe fanongonongo ki he ANZ ‘o fakafou ‘i he fax, ‘imeilí pe telefóni. Neongo eni, ‘oku ‘i ai ‘a e totonu ‘a e ANZ ke ne fakafisinga ‘i hono tali ha ngaahi fakahinohino pe fanongonongo pehē, ‘o ‘ikai toe

‘oatu ha fakamatala ki he ‘uhinga ‘a e ANZ ki aí. Kapau ‘e tali ‘e he ANZ ha ngaahi fakahinohino pe ngaahi fanongonongo ‘i he fax, ‘imeilí pe telefoní, pea ‘e ala fakafalala kakato leva ‘a e ANZ ‘i aí kapau ‘oku tui ‘a e mēmipa ‘o e kau ngāue ‘okú ne ma‘u mai ‘a e fanongonongo ‘i he taimi ko ia na‘e ‘oange ai ia meiate koé pe ko ha‘o fakafongonga pea ‘oku fakamafai‘i pau, ‘oku tonu mo kakato, neongo kapau ‘e toki ‘ilo ‘amui ange na‘e ‘ikai ke totonu pehē pe fakamafai‘i pau, tonu mo kakato, pea neongo na‘e toki ma‘u ki mui ange ‘a e fakapapau meiate koe pe ko ha fa‘ahinga fakapapau ki mui ange ‘oku kehe ‘i ha fa‘ahinga founa meí he ngaahi fakahinohino pe ngaahi fanongonongo ko iá, pea te ke tauhi ke malu‘i kakato ‘a e ANZ meí ha fa‘ahinga ngāue fakalao, hopo, ngaahi ‘eke totongi huhu‘i, ngaahi tu‘utu‘uni ke totongi ange pe ngaahi mole kotoa ‘e ala hoko pe hokohoko atu ki he ANZ ‘i ha fa‘ahinga ‘uhinga fakahangatonu pe kehe ange meí ha ngāue na‘e fakahoko makatu‘unga ‘i he ngaahi fakahinohino pe ngaahi fanongonongo ko iá.

Ko hono fakahaa‘i kuo ma‘u ho‘o fanongonongo ‘e ala ‘oatu tohi ia ‘e he ANZ, pe ‘i ha a‘u tonu, fax, ‘imeilí pe telefoní.

‘Okú ke fakamafai‘i ‘a e ANZ ke lekooti ‘o hiki faka‘ilekitulōnika ha fa‘ahinga fepōtalanoo‘aki ‘i he vaha‘a ‘o koe mo e ANZ pea ko ha fa‘ahinga lekooti pe hiki tohi pehē ‘o e hiki lekooti ‘e ala ngāue‘aki ia ko ha fakamo‘oni ‘i ha fa‘ahinga hopo.

1.19 ‘Ave (transfer) ‘o e ngaahi totonu ‘a e ANZ

‘E ala fakahoko ‘e he ANZ, kae ‘ikai ke talaatu kiate koe pe tomu‘a ma‘u ki aí ha‘o fakamafai:

- hano ‘ave ‘o ha fa‘ahinga pē ‘o ‘ene ngaahi totonu ‘i he malumalu ‘o e konituleki ko ‘ení; mo
- ‘ave ‘a e fakamatala fekau‘aki mo e konituleki ko ‘ení mo ho ngaahi fatongia ‘oku fakamalumalu ‘i aí ki ha taha pē kuo fokotu‘u (assignee) ‘e he ANZ ‘i he ‘ene ngaahi totonu ‘i he malumalu ‘o e konituleki ko ‘ení, pe ha taha pē ‘okú ne fakakaukau ke hoko ko ha tokotaha kuo fokotu‘u.

1.20 Faka‘atā (Waiver)

Ko e ngaahi totonu ‘a e ANZ ‘i he malumalu ‘o e Ngaahi Tu‘utu‘uni mo e Ngaahi Makatu‘unga ko ‘ení ‘e ‘ikai malava ha faka‘atā mei ai tukukehe pē ka toki ‘oatu ‘e he ANZ ha fanongonongo ‘i ha tohi kiate koe ke faka‘atā koe mei he fo‘i totonu ko iá.

‘Oku fakapatonu ‘eni ki he:

- (a) ‘ikai faka‘atā ‘e he ANZ ha fa‘ahinga totonu ‘a e ANZ ‘oku fekau‘aki mo e Aleapau ko ‘ení koe‘uhí pē he ‘oku ‘ikai ngāue‘aki ia ‘e he ANZ, pe ‘ikai ke ne ngāue‘aki ‘i he vave taha te ne ala lavá;

- (b) kapau 'e ngāue'aki 'e he ANZ ha totonu 'o tu'o taha pe fakakonga, 'oku 'ikai 'uhinga ia 'e 'ikai ke toe ngāue'aki 'e he ANZ 'a e totonu ko iá pe ha fa'ahinga totonu kehe; pea
- (c) ngaahi totonu mo e ngaahi founa fakalelei 'i hení 'oku tātānaki ia pea 'oku 'ikai ke fakamavahe'i ia mei ha fa'ahinga totonu mo e ngaahi fakalelei 'oku 'oatu 'e he laó.

1.21 Ngaahi liliu ki he ngaahi tu'utu'uní mo e ngaahi makatu'ungá

Ki he tu'unga mā'olunga taha 'oku fakangofua 'e he laó, 'e malava 'e he ANZ 'o liliu ha fa'ahinga pē 'o e ngaahi me'a ko'ení:

- ngaahi 'aho mo e hokohoko hono hilifaki 'o e totongi tupú pe 'oku hilifaki 'o to'o aí, pea mo e founa 'o hono fika'i 'o e totongi tupú. Neongo eni, 'e 'ikai fakahoko ha liliu lolotonga 'i ha vaha'a taimi 'oku fokotu'u ma'u ai 'a e totongi tupú;
- ko e founa 'a ia 'oku totongi pe hilifaki ai 'a e totongi tupú;
- ko e hingoa 'o ha fa'ahinga tu'unga totongi tupu 'oku fakafehokotaki;
- ko e lahi 'o e mahu'inga, founa hono fika'i, hokohokó, founa 'oku fakahoko 'aki e totongi pea mo e lahi 'o e ngaahi totongi tā fakafokí, fakataha mo e ngaahi 'aho 'e totongi aí;
- ko e mahu'inga 'o e totongi tupu 'oku hulú 'a ia 'oku ngāue'aki ki he noó pe nāunau ki he noó kapau kuo 'ova atu ia 'i he fakangatangata ki he lahi 'o e nō fakamo'uá; pea
- mo e mahu'inga si'isi'i taha 'e lava ke toho mei he nāunau ki he noó.

'E 'oatu 'e he ANZ ha fanongonongo 'i ha tohi 'o 'ikai toe si'isi'i ange 'i ha 'aho 'e 30 ki ha fa'ahinga liliu pehé ni.

1.22 Tu'unga 'atā atu 'o e pa'angá

Kimu'a ke toki faka'atā atu ha pa'anga kuo pau ke ke:

- loto mo tali ho'o Tohi Tali 'o e Noó. Kapau 'oku tokolahi ange 'i he toko tahá 'a kinautolu 'oku kau ki he noó pe nāunau ki he noó, kuo pau ke loto mo tali 'e he tokotaha takitaha 'a e Tohi Tali 'o e Noó;
- fakapapau'i kuo fakahoko 'a e fakamo'oni hingoa ki he ngaahi me'a fakapepa ki he koloa malu'i 'oku fiema'u ko ia 'e ho'o Tohi Tali 'o e Noó;
- fokotu'utu'u ha fa'ahinga malu'i fo'ou 'oku fiema'u 'e ho'o Tohi Tali 'o e Noó mo 'ave a tatau 'o e malu'i ki he ANZ;
- fakakakato ha tu'utu'uni ke tukuatu (disbursement order), kapau 'oku fiema'u eni 'e ho'o Tohi Tali 'o e Noó;

- fakakakato ha ngaahi tu'utu'uni kehe hangē ko ia 'oku hā atu 'i ho'o Tohi Tali 'o e Noó; mo
- fakakakato ha fa'ahinga makatu'unga kehe hangē ko ia 'oku fakaikiiki atu 'i ho'o Tohi Tali 'o e Noó.

Kuo pau foki ke fiemālie 'a e ANZ:

- 'oku faipau 'a e ngaahi me'a fakapepá ki he ngaahi fiema'u fakalaó;
- kuó ke ma'u kotoa atu 'a e ngaahi fakamatala pa'anga moe ngaahi fakamatala 'oku fiema'u 'e he laó;
- 'oku 'ikai ke hoko ha tō nounou ke ta'etotongi ai e noó;
- kuo 'omai ha fa'ahinga fakapapau ke malu'i (guarantee) pe koloa malu'i 'oku fiema'u pea kuo ma'u atu 'e he tokotaha 'okú ne fakapapau 'a e malu'i ki he noó ha fale'i fakalao mo fakapa'anga tau'atāina 'oku fiemālie ki ai 'a e ANZ; pea
- kapau ko koe pe ko ha tokotaha 'okú ne fakapapau'i 'a e malu'i ki he noó pea toe mēmipa 'i ha talāsiti, kuo fakakakato lelei 'a e ngaahi fiema'u ki he talāsiti.

1.23 Ko hono tali 'o ho'o Tohi Tali 'o e Noó

Ke tali mai 'a e nō kuo tali atú, kuo pau ke ke fakahoko ha taha 'o e ngaahi me'a ko 'ení 'i loto 'i ha 'aho 'e 14 mei he 'aho 'oku fakahā atu ai pe 'i he 'ene a'u ki he Vaha'a Taimi ke Tali Mai Aí (Acceptance Period), (kapau 'oku fili 'i 'a e taha) ko fē pē 'oku hoko kimu'á, 'i he 'ene hā atu 'i he Tohi Tali 'o e Noó:

- fakamo'oni hingoa ki he tatau 'o ho'o Tohi Tali 'o e Noó 'a ia 'oku faka'ilonga'i ko e tatau 'a e 'ANZ' (ANZ's copy) pea fakafoki 'a e tatau kuo fakamo'oni 'i ki he ANZ. Kapau 'oku 'oatu kiate koe ho'o Tohi Tali 'o e Noó kuo liliu ki he lea faka-Tongá, 'e hoko ia ko e fakafehokotaki pē (reference). Ko e tatau 'o ho'o Tohi Tali 'o e Noó 'i he lea faka-Pilitāniá 'oku totonu ke fakamo'oni hingoa ki ai pea fakafoki ki he ANZ; pe
- fakakakato 'a e ngaahi fiema'u 'oku fakamatala'i atu 'i ho'o Tohi Tali 'o e Noó ke fakahaa'i mai ai 'a hono talí.

Kapau 'oku 'ikai ke ke tali mai 'a e noó pe nāunau ki he noó kuo tuku atú 'i loto 'i he 'aho 'e 14 pe 'i he 'ene a'u ki he Vaha'a Taimi ke Tali Mai Aí, ko fē pē 'oku vave angé, te ke lava 'o fetu'utaki ki ho'o va'a ANZ 'o kole ke fakalōlōa 'a e Vaha'a Taimi ke Tali Mai Aí.

Ko e tatau hono ua 'o ho'o Tohi Tali 'o e Noó 'oku faka'ilonga'i ko e 'Tatau ke Tauhi (Copy to Keep) 'oku 'a'au ia ke tauhi fakataha mo e ki'i tohi ko 'ení.

1.24 Motuhia ‘a e sēvesí

Ko ha motuhia ko e taimi ia ‘oku tu‘u fakataimi ai ha sēvesi pe ko e taimi ia ‘oku ‘ikai ke lava ai ‘o ngāue ha sisitemi pe me‘angāue ‘i he founa angamahení pe ‘i ha tu‘unga fakafiemālie.

Ki he tu‘unga mā‘olunga taha ‘oku fakangofua ‘e he laó, ‘e ‘ikai ke mo‘ua ‘a e ANZ ki ha fa‘ahinga mole pe maumau, kau ki ai ha fa‘ahinga mole pe maumau ‘amui ange, tupunga mei he motuhia ‘a e sēvesí. Ko e faka‘atā ko ‘eni (disclaimer) mei he mo‘ua ‘oku ‘ikai ke kaunga atu ia ki he ngaahi fe‘ave‘aki pa‘anga faka‘ilekitulōnika fakapangikeé (vakai ki he kongā ‘i mui ‘i he tohi ko ‘ení fekau‘aki mo e ngaahi makatu‘unga ‘e fakahoko ki he ngaahi ngāue fakapangikē ko iá). Ko e faka‘atā ko ‘eni mei he mo‘ua ‘oku tānaki atu ia ki he, pea ‘oku ‘ikai ke ne fakangatangata ‘e ia, ha ngaahi kupu kehe ‘oku hā ‘i he Ngaahi Tu‘utu‘uni mo e Ngaahi Makatu‘unga ko ‘ení ‘a ia ‘oku nau fakangatangata ai ha mo‘ua ‘a e ANZ.

1.25 Ta‘ofi ‘o e totongi atú (withholding)

‘E ala lava ke fiema‘u atu ‘a e ANZ ke ne puke ha ngaahi totongi ki ha ngaahi ‘akauni fakapatonu, pea ‘ave ‘a e ngaahi pa‘anga ko iá ki ha potungāue fakapule‘anga ‘i lotofonua pe tu‘apule‘anga pe ma‘u mafai ki he tukuhaú, ‘o fakatatau ki he laó pe ‘i he malumalu ‘o ha aleapau mo e kau ma‘u mafai ko iá.

Kapau ‘e ‘i ai ha fa‘ahinga taimi ‘e fiema‘u mai ai mei ha potungāue fakapule‘anga fakalotofonua pe ‘i tu‘apule‘anga pe ma‘u mafai ki he tukuhaú ke ta‘ofi ‘e he ANZ ha fa‘ahinga totongi kiate koe, te ke loto lelei ke ke totongi fakafoki ki he ANZ ha fa‘ahinga mahu‘inga ‘i ha fa‘ahinga to‘o pe ta‘ofi ‘o ha totongi pehé ni, kau ai hono fakamafai ‘i ‘a e ANZ ke to‘o ‘a e ngaahi mahu‘inga pehe ní mei ho‘o ‘akauni ngāue fakapangikē ‘i he ANZ. Te ke malu ‘i ‘a e ANZ mei ha fa‘ahinga mole ‘e a‘usia ‘e he ANZ pe fakamole ‘e hoko ko ha ola ‘o hano to‘o pe ta‘ofi ‘o ha totongi pa‘anga pehé.

1.26 Ngaahi Liliu ‘i he Ngaahi Fiema‘u ‘a e Pule‘angá

‘E ngāue‘aki ‘a e kongā ko ‘ení kapau:

(a) ‘i he hili ‘a e ‘aho ‘o ho‘o Tohi Tali ‘o e Noó, ‘oku ‘i ai:

- (i) ha liliu ‘i he fiema‘u ‘a e pule‘angá pe ko ha fiema‘u fo‘ou ‘a e pule‘angá (tatau ai pē pe ‘oku ‘i ai hano mafai fakalao pe ‘ikai);
- (ii) ha liliu ‘i ha tukuhaú pe ko ha tukuhaú fo‘ou (ki he ngaahi taumu‘a ‘o e kongā ko ‘ení, ko e “tukuhaú” ‘oku kau ki ai ‘a e ngaahi tute ka ‘oku ‘ikai kau ki ai ha tukuhaú ki he pa‘anga hū mai hili hono to‘o ‘a e fakamolé (net income) ‘a e ANZ ‘i he tu‘unga angamaheni ‘o e pisinisi ‘a e ANZ); pe

- (iii) ko ha liliu 'i hono faka'uhinga'i 'o ha fiema'u 'a e pule'angá pe ko ha tukuhau 'okú ne uesia 'a e fa'ahinga 'o e ngaahi noó pe nāunau ki he noó 'oku 'amanaki ki ai ho'o Tohi Tali 'o e Noó; pea
- (b) ko hono olá leva, 'i he lau 'a e ANZ, pe 'oku fakahangatonu pe 'ikai;
 - (i) ko hono hiki hake 'a e fakamole 'a e ANZ ki hono tuku atu pe tauhi 'a e noó pe nāunau ki he noó pe ki hono tuku atu 'o e pa'anga 'i hono malumalú;
 - (ii) ko hono fakasi'isi'i 'o e lahi 'o e tu'unga 'o e pa'anga tupu ki he ANZ (tatau ai pē pe 'i he ngaahi pa'anga ngāue, koloa, tipōsiti pe ha me'a kehe) 'i he noó pe nāunau ki he noó. Ki he ngaahi taumu'a 'o e kongá ko 'ení 'oku kau ki he 'tukuhau (tax)' 'a e ngaahi totongi tute (duties) ka 'oku 'ikai kau ki ai ha tukuhau 'i he pa'anga tupu (net income) 'a e ANZ 'i he tu'unga angamaheni 'o e pisinisi 'a e ANZ; pe
 - (iii) ke fiema'u 'a e ANZ ke fakahoko ha totongi pe ke tukuange pe a'usia ha holo 'i ha pa'anga tupu pe na'e fika'i 'aki hono fakafehokotaki ki ha fa'ahinga mahu'inga ke totongi ange ki ai 'i he malumalu 'o e Aleapaú; pea
- (c) pea 'i he tu'unga ko iá, 'okú ke loto ke totongi ki he ANZ, 'i he taimi 'e tu'utu'uni atu aí, 'a e mahu'inga 'oku fika'i 'e he ANZ 'e fiema'u ke totongi huhu'i ki he ANZ ki he hiki 'o e fakamolé pe holo 'i he tu'unga ko iá, 'o fakafekau'aki hangatonu pe 'ikai ki he ngaahi liliu 'oku fokotu'u atu 'i he kongá-si'i (a) 'i olungá. Ko e mahu'inga 'o e mo'ua ke totongi 'e fika'i ia 'e he ANZ me'i he 'aho na'e 'uluaki hoko ai 'a e ngaahi fakamolé pe na'a ne hokosia ai 'a e molé.

1.27 Ngaahi liliu 'i he laó

Kapau 'e 'oatu kiate koe 'e he ANZ ha fanongonongo 'a ia, 'i he lau 'a e ANZ, kuo hoko ia 'o ta'efakalao 'i ha ma'unga mafai fakalao pe kuo 'ikai ke toe malava 'e he ANZ ke hoko atu 'a e noó pe nāunau noó, 'e ngata leva 'a e ngaahi fatongia 'o e ANZ 'i he'ene fekau'aki mo e noó pe nāunau ki he noó pea 'i hano 'oatu 'o ha tu'utu'uni tohi 'oku fiema'u atu 'e he ANZ te ke totongi fakafoki leva 'a e pa'anga kotoa na'e 'osi tohó 'i loto 'i he taimi 'oku fakangofua atu 'i ha nō pe nāunau ki he noó, fakataha mo e totongi tupu kuo tātānaki mei aí ('oku fika'i ia 'i he tu'unga pe ngaahi tu'unga totongi tupú) pea mo e ngaahi mahu'inga kehe kotoa pē ke totongi 'i he malumalu 'o e Aleapau ko 'ení.

‘E ala hoko ha tūkunga pehē tupu mei:

- (a) ha liliu ‘i ha fiema’u ‘a e pule’angá pe ko ha fiema’u fo’ou ‘a e pule’angá;
- (b) ha liliu ‘i he laó, kuo hiki tohi pe ‘ikai, pe ha lao fo’ou; pe
- (c) ha liliu ki hono faka’uhinga ‘i ‘o ha fiema’u fakapule’anga pe lao.

1.28 Uesia ‘i he māketí

Kapau ‘i he’ene fekau’aki mo ha fa’ahinga tukuatu ‘o ha pa’anga fakapatonu (currency) ‘oku fokotu’u atu pe ‘oku lolotonga fakahoko, ‘i he vakai ‘a e ANZ:

- (a) ko e pa’anga totonu ko iá ‘oku te’eki ke ‘atā ia ki he ANZ; pe
- (b) ‘oku ‘ikai ke ‘i ai ha founga fe’unga mo taau ki hano fakapapau ‘i ‘o e tu’unga totongi tupu ki he noó pe nāunau ki he noó;

‘e ‘ikai ke fakahoko hano tukuatu ‘o ha fa’ahinga pa’angá (currency) fakapatonu pea kapau kuo ‘osi fakahoko hano tukuatu ‘o e pa’anga ko iá, te ke totongi leva, ‘i hano tu’utu’uni atu, ‘a e pa’anga kuo tukuatú fakataha mo e totongi tupu kuo tātānakí pea mo e ngaahi mahu’inga kotoa pē ‘oku totonu ke ke totongi ‘i he malumalu ‘o e noó pe nāunau ki he noó ki he ANZ.

1.29 Laó mo e mafai fakalao

- (a) ‘Oku pule ‘i ‘a e Aleapaú e he lao ‘oku tu’utu’unia ‘i he feitu’u ‘oku ‘i ai ‘a e ‘ōfisi ‘o e ANZ ‘a ia ‘oku fakahaa ‘i atu ‘i ho’o Tohi Tali ‘o e Noó.
- (b) Felāve ‘i mo ha fa’ahinga hopo fekau’aki pe fakafekau’aki mo ho’o noó pe nāunau ki he noó pe ha fa’ahinga koloa malu ‘i, kuo felotoi ki ai ‘a e ANZ, mo koe pea mo e Tokotaha ‘okú ne Fakapapau ‘i hono Malu ‘i ‘o e Noó (kapau ‘oku ‘i ai) ke fakahū ki he malumalu ‘o e mafai ‘ikai ke fakangatangata (non-exclusive jurisdiction) ‘o e ngaahi fakamaau’anga ‘oku ‘i ai honau mafai ‘i he malumalu ‘o e lao ko iá.
- (c) ‘I he taimi ‘oku kamata ai ha ngāue fakalao ‘i he ma’u mafai ‘i he feitu’u ‘i he ‘ōfisi ‘oku hā atu ‘i ho’o Tohi Tali ‘o e Noó, ‘oku ‘i ai e felotoi ke ‘oua na’a fakafepakí ‘i e ha fa’ahi ha ngaahi founga ngāue mo ha ngaahi tu’utu’uni pehē ‘oku ngāue’aki ‘e he ngaahi fakamaau’anga ‘oku nau ma’u mafai fakalao ‘i he feitu’u ko iá ki ha hopo ‘o ha fa’ahinga ngāue fakalao ‘oku ‘ohake pea ‘e ‘ikai ke hoko hano fakafekau’aki ki ha ngaahi lao pea mo e ngaahi founga ngāue ‘oku ha’u meí ha fakamāu’anga muli. Ki he taumu’a ko ‘ení, ko e ngaahi fanongonongo kotoa pē, tufaki ‘o

e ngaahi tohi tu'utu'uní, ui ke hā 'i he fakamaau'angá pe ngaahi me'a fakapepa fekau'aki mo e ngāue'a e fakamāu'angá'e lau ia kuo'osi fakahoko atu ia ki he tu'asila 'o ha fa'ahi kuo fakahaa'i 'i he Aleapau ko'ení pe tu'asila fakamuimuitaha na'e 'ilo'i. 'E'ikai ke uesia'e he kongá ko 'ení'a e totonu'a e ngaahi fa'ahí ke fakahoko'a e sēvesi'i ha ngaahi founa kehe'oku fakangofua'e he laó.

1.30 Ngaahi me'a ta'e'amanekina (Force Majeure)

- (a) 'E'ikai ke mo'ua'a e ANZ ki ha fa'ahinga toloi'i hono fakahoko pea mo/pe ha 'ikai fakahoko 'o ha fa'ahinga 'o hono ngaahi fatongia 'i he malumalu 'o ha fa'ahinga nō pe nāunau ki ha nō pe 'i ha fa'ahinga ngāue fakapangikē 'i he vaha'a 'o koe mo e ANZ pe ko ha fa'ahinga mole 'oku fakatupunga'e ha me'a 'oku hoko ta'e'amanekina 'oku'ikai ke lava'e he ANZ 'o mapule'i lelei, 'o kau ai, ka e 'ikai ke fakangatangata ki he:
- (i) maumau pe ta'e'aonga'a e ngāue atu'a e ngaahi me'angāue ki he fetu'utaki; pea
 - (ii) ta'ofi fakamālohi, fakafepaki, fakamoveuveu pe angatu'u fakasivile, liukava, ngāue'a ha fili'o e fonuá, maumau pe tōmui 'i he fefononga'aki, ngāue'a ha fa'ahinga pule'anga pe ko ha'ane potungāue pe va'a, ngāue fakalao, fekihiaki faka-kaungāue, fakatu'utāmaki, vela, pā/fakapaaki 'o ha me'a, tāfea, matangi mālohi pe ngaahi fakatamaki fakaenatula kehe, nounou'a e kau ngāué, loló, ngaahi nāunau fakaenatulá pe ko e maumau'a ha mīsini pe maumau fakatekinikale.
- (b) 'e ala lava'e he ANZ 'o kaniseli ha fa'ahinga nō pe nāunau ki ha nō, 'i he'ene faitu'utuni tokotaha pē 'a'ana pea 'ikai mo'ua kia koe, kapau'oku tōmui pe 'ikai malava ke fakahoko'ene ngāué koe'uhi ko ha hoko'a ha fa'ahinga me'a ta'e'amanekina pehē.

1.31 Ngaahi founa ki hono solova 'o e ngaahi lāunga ki he ngāue fakapa'angá mo hono fakahoko 'o ha lāungá

Ko hono fakahoko 'o ha lāungá

Kapau'e fakahoko ha fehālaaki'e he ANZ, pe 'oku 'ikai ke a'usia'e he sēvesi'a e ANZ'a ho'o ngaahi'amanakí, 'oku fiema'u'e he ANZ ke ne 'ilo'i. Ki he founa'e ala fakalelei'i ai ho'o lāungá 'i he vave tahá, telefoni ki he ANZ 'i he +676 20 500, pe talanoa ki he kau ngāue 'i he va'a ANZ 'i ho feitu'ú.

Taukave ma'á e Kasitomā 'a e ANZ

Kapau 'oku 'ikai ke solova ho'o lāungá ki ho'o fiemālié, te ke lava 'o kole ke toe vakai'i ia 'e he Fakafofonga Taukave ma'á e Kasitomā 'a e ANZ 'a ia te ne fakahoko hano toe vakai'i ta'etotongi 'o e ngaahi lāunga faingata'a angé ke tokoni ki hano solova vave ia.

Ngaahi fakaikiiki ki he fetu'utaki:

Taukave ma'á e Kasitomā 'a e ANZ

Telefoni: +676 20500

1.32 Kapau 'okú ke faingāta'a'ia fakapa'anga

'Oku totonu ke ke fakahā ki he ANZ 'i he vave taha 'e ala lavá kapau 'okú ke faingata'a'ia fakapa'anga. Kapau 'oku 'i ai ha'ó kaati fakamo'ua ANZ (credit card) pe 'akauni nō ANZ kehe, 'e fakahoko 'e he ANZ, 'i ho'o loto ki aí, feinga ke tokoni'i koe ke ke ikuna'i 'a e ngaahi palopalema 'i ho'o noó pe nāunau ki he noó, kau ai hangē ko 'ení, fa'u 'o ha palani ki hono totongi tā fakafoki 'o e noó.

1.33 Fakafepaki'i 'o e fe'ave'aki pa'anga kākāá mo e ngaahi fakataputapui

- (1) 'Okú ke loto ke ala toloi, poloka'i pe fakafisinga'i 'e he ANZ ke fakahoko ha fa'ahinga toho pa'anga 'o 'ikai ke tupu mei ai ha fa'ahinga mo'ua kapau 'oku mau mahalo'i pe 'i ai ha makatu'unga lelei ke mahalo'i:
 - (a) 'e ala maumau'i 'e he toho pa'angá ha fa'ahinga lao;
 - (b) ko e toho pa'angá 'oku kau ai pe ala kau ki ai ha fa'ahinga tokotaha (fakanatula, kautaha fakapisinisi, fakapule'anga, talāsiti, ngaahi hoa ngāue pe ha fa'ahinga taha ange) 'a ia 'oku lolotonga tapui ia (sanctioned), pe 'oku fehokotaki fakahangatonu pe fakatafa'aki, ki ha fa'ahinga tokotaha 'oku tapui 'i he malumalu 'o ha fakataputapui faka'ekonōmika pe fefakatau'aki kuo hilifaki 'e ha potungāue fakavaha'apule'anga (supra-national), sino ngāue faka'ofisiale, ko e Pule'anga 'Ameliká, Ngaahi Pule'anga Fakatahatahá, ko e 'lunioni 'a 'lulopé pe ha fa'ahinga fonua pē; pe
 - (c) ko e toho pa'angá 'oku ala kaunga fakahangatonu pe fakatafa'aki ki ai ha pa'anga na'e ma'u mei, pe ngāue'aki ki he ngaahi taumu'a 'o e, fakahoko 'o ha ngāue ta'efakalao 'i ha fa'ahinga fonua.

- (2) Kuo pau ke ke 'omai kotoa 'a e fakamatalá ki he ANZ 'a ia 'oku fiema'u atu 'i ha tu'unga fakapotopoto ke lava ai ke mau mapule 'i 'a e fe'ave'aki pa'anga kākāá, fakapa'anga 'o e kau tautoitoi pe ngaahi me'a e ala matu'utāmaki 'i ha fakataputapui faka'ekonōmika pe fefakatau'aki pea mo faipau ai ki ha fa'ahinga lao fekau'aki mo e ngaahi me'a ni.
- (3) Tukukehe kapau kuó ke 'osi fakahaa 'i 'okú ke fakafofonga 'i ha talāsiti pe fakafofonga 'i ha fa'ahi 'e taha, 'okú ke fakamafai 'i ai 'okú ke fakafofonga 'i pē koe 'i ho'o kau ki he aleapau ko 'ení. Kapau 'okú ke fakafofonga 'i ha fa'ahi 'e taha (hangē ko ha tokotaha talāsiti), 'okú ke loto ai ke 'omai 'a e ngaahi fakaikiiki 'o e tokotaha totonu 'oku 'a'ana 'a e pa'angá ki he ANZ, 'o fakatatau ki hano fiema'u atu 'e he ANZ me'i he taimi ki he taimi.
- (4) 'Okú ke fakahā mo fakapapau ki he ANZ ko e ngāue ko ia ki ha fa'ahinga ngāue fakapangikē 'e he ANZ 'o fakatatau ki ha'o ngaahi fakahinohino 'e 'ikai te ne maumau 'i ai ha fa'ahinga lao.

1.34 'Aho 'o e totongi atú (tukuatu 'o e mahu'inga kakato 'o e noó)

Ki he ngaahi nō 'oku totongi kakato atú, kuo pau ke ke toho kakato 'a e mahu'inga 'o e noó 'i loto 'i ha māhina 'e ono 'o ha fa'ahinga Tohi Tali 'o e Nō ki he ngaahi nō falé, pea 'i loto 'i ha māhina 'e tolu 'o ha fa'ahinga Tohi Tali 'o e Noó ki he ngaahi nō fakataautahá, tukukehe kapau 'oku loto 'a e ANZ ki ha me'a kehe 'i ha tohi. Kapau 'oku 'ikai ke hoko 'a e 'aho ke totongi atu a'i 'i loto 'i he vaha'a taimi ko 'ení (pe 'i loto 'i hano fa'ahinga fakalōloa kuo felotoi ki ai), 'e ngata leva 'a e konitulekí pea 'e 'ikai fiema'u 'a e ANZ ia ke ne totongi atu 'a e noó.

1.35 Taumu'a 'o e noó

Kuo pau ke 'oua na'á ke ngāue'aki 'a e pa'anga noó ki ha fa'ahinga taumu'a kehe ange me'i he taumu'a 'oku tu'u atu 'i he Tohi Tali 'o e Noó ta'ekau ai ha tohi fakangofua 'e 'oatu 'e he ANZ kimu'a.

1.36 Totongi atu 'o e noó

'E totongi atu 'a e pa'angá kiate koe pe ko e founa te ke tu'utu'uni ki ai. Kapau te ke fiema'u ke totongi 'e he ANZ 'a e pa'angá ki ha feitu'u kehe, kuo pau ke ke fakahoko ki he ANZ pe 'e 'ave kia hai mo hono lahi 'o e pa'anga ke totongi.

Kapau te ke tu'utu'uni ki he ANZ ke totongi ia ki ha 'akauni ANZ lolotonga, ko e mahu'inga te ke fakamahinó 'e ala kehe ia me'i he palanisi aofangatuku 'oku mo'ua'akí pea ko e mahu'inga totonú 'e toki ala fakapapau 'i pē ia 'i he taimi 'e totongi ai 'a e 'akauní. 'E fiema'u ke ke totongi ha fa'ahinga nounou 'i hono totongi 'o e 'akauní.

Kapau ko e mahu'inga 'okú ke fakahoko ki he ANZ ke totongi 'oku lahi ia 'i he palanisi aofangatuku ke totongi 'i he 'akauní, 'e 'ikai ke totongi atu ha totongi tupu 'i he mahu'inga 'e hulu 'akí.

1.37 Fakapapau'i hono toho 'o e noó

Ko e pēseti ki he totongi tupu fakata'ú 'a ia 'oku tomu'a ngāue'aki ki ho'o noó 'e fika'i ia 'i he taimi 'e toho a'i pea fakapapau'i ia 'i ha tohi hili eni.

1.38 Ngaahi fatongia fakapatonú

'i he taimi te ke tali ai ho'o Tohi Tali 'o e Noó, te ke loto ai ke totongi fakafoki ki he ANZ 'i he faka'osinga 'o e vaha'a taimi ki he noó, 'a e mahu'inga kotoa 'o e sino'i noó, totongi tupú mo ha fa'ahinga mahu'inga kehe pē 'a ia 'e fiema'u ke totongi 'i he 'osi 'a e noó.

Kapau 'e hoko ha taha 'i he ngaahi me'a 'i laló, kuo pau ké ke fakahā atu ia ki he ANZ 'i he taimi pē ko iá:

Nofo 'i ho 'apí

Kapau ko e taumu'a 'o ho'o noó ke fakatau ha 'api ke hoko ko ho 'api nofo'anga fakatautaha pea 'oku 'ikai ke ke toe nofo koe 'i he 'apí.

Langa mo e nofo 'i ho 'apí

Kapau 'oku te'eki kamata hono langa 'o ha fale ke hoko ko ho nofo'anga fakatautaha 'i loto 'i ha ta'u 'e tolu mei he 'uluaki 'aho ke tukuatu ai, pe 'oku 'ikai ke ke taumu'a koe ke ke nofo 'i he 'apí.

Langa mo hono ngāue'aki 'o e 'api fakatupu pa'angá (investment)

Kapau ko e langa 'o ha 'api ke fakatupu pa'anga pea 'oku te'eki ai ke kamata ia 'i loto 'i ha ta'u 'e taha mei he 'uluaki 'aho ke tukuatu ai 'a e noó, pe 'oku 'ikai ke ke toe fakataumu'a ke ngāue'aki 'a e 'apí ki ha ngaahi taumu'a fakatupu pa'anga.

'E ala lau 'e he ANZ 'a e hoko 'a ha taha 'o e ngaahi me'a ni ko ha liliu mahu'inga ia 'o tupunga ai ha uesia.

1.39 Founga hono fika'i mo hilifaki 'o to'o 'a e totongi tupú

'Okú fika'i 'a e totongi tupú 'i he palanisi faka'aho 'o ho'o nō 'oku te'eki ai ke totongi. Ko e tu'unga totongi 'oku ngāue'aki faka'ahó 'oku tatau ia mo e pēseti 'o ho'o tu'unga totongi fakata'u 'oku ngāue'aki 'i he taimi ko iá, 'o vahevahe 'aki 'a e 365. Ko ho'o Tohi Tali 'o e Noó 'oku fakahaa'i atu ai pe 'e tu'ofiha hono hilifaki 'o to'o 'a e totongi tupú, ka 'e toe fiema'u foki ke ke 'ilo'i:

- kapau 'oku 'ikai ko ha 'aho ngāue ha fa'ahinga 'aho pē 'oku totonu ke hilifaki 'o to'o ai'a e totongi tupú (ko e "aho ke totongi aí"), 'e hilifaki 'o to'o 'a e totongi tupu ko iá 'i he 'aho ngāue hono hokó;
- kapau 'oku 'i ai ha fo'i 'aho ke totongi ai 'oku hoko 'i he 'aho 29, 30 pe 31 'o ha māhina 'oku 'ikai 'i ai ha 'aho pehē, 'e pau ke totongi ia 'i he 'aho faka'osi 'o e māhina ko iá.
- ko e taimi kotoa pē 'oku hilifaki 'o to'o ai'a ho'o totongi tupú, ko e vaha'a taimi ko ia 'oku kaunga ki ai'a e totongi tupú ke totongi 'e kau ki ai'a e 'aho kotoa ('a ia 'oku te'eki ke hilifaki 'o to'o ai ha totongi tupu kimu'a) 'o a'u hake pea kau ki ai'a e 'aho 'oku kimu'a 'i he 'aho ke totongi aí;
- 'i he taimi 'oku hilifaki 'o to'o ai'a e totongi tupú hili 'a e 'aho ke totongi aí, ko e totongi tupu 'oku hoko mai ai ki muí 'e fika 'i ia 'o hangē pē kuo 'osi hilifaki ia ki ho'o noó 'i he 'aho ke totongi aí; pea
- 'i he taimi 'oku hilifaki 'o to'o ai'a e totongi tupú, 'e tñaki atu ia ki he palanisi 'oku te'eki ai ke totongi 'o ho'o noó mo e totongi tupu 'oku tātñaki (accrue interest) 'i he tu'unga totongi tatau mo e founa tatau mo e sino'i noó (principal).

Kapau, 'i he hili 'a e kamata 'a e tu'utu'uni ki he noó, 'okú ke felotoi mo e ANZ ke liliu 'a e ngaahi tu'utu'uni 'o e noó 'i ha fa'ahinga founa, 'e ala hilifaki 'o to'o 'e he ANZ ha totongi tupu 'oku tātñaki 'i he 'aho 'a ia 'e fakahoko ai'a e liliú. Kapau 'e hoko 'eni, 'e toe kamata 'i fo'ou 'a e hokohoko hono hilifaki 'o ho'o totongi tupú meí he 'aho ko iá.

1.40 Totongi fakafoki 'o e noó

Ngaahi totongi fakafoki 'o e sino'i noó mo e totongi tupú

'I hono fakalūkufuá, 'okú ke ma'u 'a e ngaahi founa ko 'eni ke fili mei ai ki hono totongi fakafoki 'o e sino'i noó mo e totongi tupú:

- totongi 'i ha vaha'a taimi hokohoko mei ho'o 'akauni ngāue fakapangikē 'i he ANZ;
- 'aki ha tipōsiti 'o ngāue 'aki ha ki'i tohi vausia (coupon booklet);
- totongi 'i ha vaha'a taimi pau mei ha kautaha fakapa'anga kehe (financial institution).

Kapau, 'e 'i ai ha fa'ahinga taimi, te ke fiema'u ke liliu ho'o founa totongi fakafoki 'o e noó kuo filí, pea fiema'u ke kei 'i he vaha'a taimi 'oku kei fokotu'u ma'u ai'a e totongi tupú, te ke lava 'o fakahā ia ki he ANZ 'i ha tohi.

Ngaahi totongi fakafoki lolotonga 'a e ngaahi vaha'a taimi 'o e totongi tupú 'ata'atā pē

Lolotonga ha fa'ahinga vaha'a taimi totongi tupu 'ata'atā pe'e, 'e hilifaki 'e he ANZ 'a ho'o ngaahi totongi fakafoki ki ho'o 'akauni ngāue fakapangikē 'i he ANZ.

Ko e ngaahi totongi fakafoki 'e 'otomētiki pē hono liliú kapau 'oku 'i ai ha liliu ki he pēseti 'o ho'o tu'unga totongi fakata'ú.

1.41 Ngaahi liliu ki hono totongi fakafoki 'o e sino'i noó (principal) mo e totongi tupú

Ko e ngaahi mahu'inga ki he totongi fakafoki 'oku toe fika'i ia 'i he 'aho ke totongi atu ai ke fakakau ki ai 'a e pēseti ki ho'o tu'unga totongi fakata'ú. Kātaki 'o manatu'i kapau 'oku fika'i ho'o pēseti ki he tu'unga totongi fakata'ú mei ha reference rate – ko e reference rate ko ení kuo liliu ia hili hono teuteu'i ho'o Tohi Tali 'o e Noó.

Ngaahi Nō 'oku feliliuaki 'a e tu'unga totongi tupú (Variable interest rate Loans)

'Oku ala liliu 'i ha fa'ahinga taimi pē 'a e tu'unga totongi tupu feliliuaki 'i he kotoa 'o e taimi 'o ho'o noó pea kapau 'e hoko 'eni, 'e ala fiema'u ia ke liliu 'a e mahu'inga 'o ho'o ngaahi totongi tā fakafoki kapau 'oku ke fie totongi fakafoki ho'o noó 'i loto 'i he vaha'a taimi kuo felotoi ki ai.

Hili ha fa'ahinga hiki hake 'i ho'o tu'unga totongi tupú, 'e lava 'e he ANZ 'o fakalahi ho'o ngaahi totongi tā fakafoki ke fe'unga ki hono totongi atu 'a e palanisi kuo fokotu'utu'u ki ho'o noó 'i loto 'i he vaha'a taimi kuo felotoi ki ai. 'E 'ikai ke fakahoko fakahangatonu 'eni 'e he ANZ 'i he taimi kotoa pē 'oku hoko ai ha liliu ki he tu'unga totongi tupú. 'E 'oatu 'e he ANZ kiate koe ha fanongonongo tohi 'i ha ngaahi 'aho 'e 'ikai toe si'isi'i ange 'i he 30 ki ha fa'ahinga liliu ki he totongi tā fakafoki 'e fakahoko 'e he ANZ.

1.42 Ko hono totongi fakafoki tōmu'a 'o ho'o noó lolotonga 'o e vaha'a taimi 'oku feliliuaki ai (variable) 'a e tu'unga 'o e totongi tupú

Kapau kuó ke fakakaukau ke totongi vave ho'o noó, 'e malava ke ke fetu'utaki ki he ANZ 'o kole 'a e mahu'inga 'oku fiema'u ke totongi fakafoki 'aki ho'o noó he 'aho ko iá. Ko e mahu'inga ko ia 'oku fiema'u ke ke totongi 'aki ho'o noó 'oku tonu ia ki he 'aho kuo 'oatu 'e he ANZ, pea 'e malava ke liliu 'o makatu'unga 'i he taimi te ke totongi fakafoki ai 'a ho'o noó.

1.43 Totonu ‘a e ANZ ke fakataha’i ha ngaahi ‘akauni

‘Oku lava ke fakataha’i ‘e he ANZ ‘a e ngaahi palanisi ‘o ho’o ngaahi ‘akauni ‘e ua pe lahi ange, tatau ai pē kapau ‘oku ‘i he ngaahi va’a kehekehe ‘a e ngaahi ‘akauni pe ‘i ha ngaahi hingoa ‘oku fakataha’i. ‘Oku malava ke hoko ‘eni ‘i he taimi ‘oku ‘ova ai hono toho ha taha ho’o ngaahi ‘akauni pe ‘oku ‘i ai e mo’ua ai ka e ‘i ai ha pa’anga ia ‘i ha ‘akauni ‘e taha. ‘Oku ‘uhinga ‘eni ko e palanisi ‘o e pa’anga ‘i he ‘akauni ‘oku ‘i ha ‘akauni ‘e taha ‘e lava ke ngāue’aki ia ke totongi ki he ANZ ha mo’ua ‘i ha ‘akauni ‘e taha. ‘E fakahā taimi totonu atu ‘e he ANZ kiate koe ‘o kapau kuo nau fakataha’i ha fa’ahinga ‘o ho’o ngaahi ‘akauni. ‘Oku ‘ikai totonu ke ke lau ‘oku fakataha’i ho’o ngaahi ‘akauni tukukehe kapau kuo tali ‘e he ANZ ha fa’ahinga fokotu’utu’u pehē.

NGAAHI NŌ FAKATAUMU‘A KI HE LANGÁ:

1.44 ‘Aho ‘o e fuofua totongi atú (ngaahi nō ‘oku toho fakakongokongá)

Ki he ngaahi nō ‘oku toho fakakongokongá, kuo pau ke ke fakahoko hono fuofua tohó ‘i loto ‘i he māhina ‘e ono ‘o e ‘aho ‘o ho’o Tohi Tali ‘o e Noó, tukukehe kapau kuo fai ha felotoi ki ai mo e ANZ ‘i ha tohi. Kapau ‘oku ‘ikai ke hoko ‘a e ‘aho ki he ‘uluaki totongi atú ‘i loto ‘i he vaha’a taimi ko ‘eni (pe ‘i loto ‘i hano fa’ahinga fakalōloa kuo felotoi ki ai), ‘e ngata leva ‘a e konituleki pea ‘e ‘ikai fiema’u ‘a e ANZ ia ke ne totongi atu ‘a e noó.

1.45 Totongi fakakongokongá

‘E toki tukuatu pē ‘a e ngaahi totongi fakakongokongá kapau:

- kuo ‘osi ngāue’aki ‘a e pa’anga ‘okú ke tānaki maí ki he ngaahi fakamole ki hono fakatau mo langa ‘o e ‘apí ke feau ‘a e ngaahi fakamole ko ‘eni; pea
- ‘oku totonu ke ‘oatu ho’o totongi fakakongokongá ‘i he malumalu ho’o konituleki langá; pea mo
- fakamo’oni ‘o e me’a fakapepá

Ke ma’u atu ‘a e totongi ki he kongá faka’osí, kuo pau ke ke ‘omai mo ho’o kolé:

- ha ‘inivoisi ‘a e tufungá.

Kātaki ‘o fakatokanga’i ange ‘oku ke fatongia’aki ke fakapapau’i ko e ngaahi fakaikiiki ‘o e konituleki ‘a e tufungá ‘oku fakafonu ia ‘e ia.

1.46 Fakangatangata 'o e ngaahi totongi atu ki he ngaahi nō langá

Kapau ko e (ngaahi) taumu'a 'o ho'o noó 'oku kau ai 'a e langa 'o ha fale nofo'anga, pea, tñaki atu ki he ngaahi fakangatangata kehe 'i he ngaahi totongi ke tukuatu 'o hā 'i he Konga 1.22 "Atā atu 'a e pa'angá, 'e 'ikai tukuange atu ki mu'a ha konga ia 'o e noó ki hono fakapa'anga 'o e langa 'o ha fa'ahinga fale nofo'anga kae 'oua leva kuó ke 'ave ki he ANZ ha tatau 'o e ngaahi me'a fakapepa ko 'ení:

- konituleki 'oku 'osi fakamo'oni hingoa ki ai pea mo malava ke muimui'i fakalao, pea 'i ai mo ha mahu'inga fakapa'anga kuo fokotu'u ma'u ki ai ki hano langa 'o ha fale nofo'anga 'i ho'o felotoi ki ai mo ha tufunga falala'anga kuo ma'u laiseni; mo e
- Tu'utu'uni Malu'i 'a e Tufungá me'i ha Fakatamaki (pe ko ha founa malu'i tatau) pe me'a fakapepa kehe kuo loto ki ai 'a e ANZ 'o fakapapai ai 'oku lolotonga 'aonga 'a e malu'i ko iá.

1.47 Ngaahi fakamahu'ingá mo e ngaahi saveá

'E ala fiema'u 'e he ANZ ha fakamahu'inga pe savea 'o e 'apí 'i ha fa'ahinga taimi pē lolotonga 'o e vaha'a taimi ki ho'o noó, kau ai kimu'a hono tukuatu ha totongi fakakongokonga.

KONGA 2: NGAAHI MAKATU'UNGA KI HONO FAKA'AONGA'I 'O E NGĀUE FAKA'ILEKITULŌNIKA KI HE ME'A FAKAPANGIKEÉ

2.1 Ngaahi Makatu'unga ki hono Faka'aonga'i

Ko e kongá ko 'ení 'oku ngāue'aki ia ki he ngaahi toho pa'anga faka'ilekitulōnika kotoa pē tukukehe 'a e ní'íhi 'oku ala toe fiema'u ki ai ho'o fakamo'oni hingoá.

Tukukehe ha'amau 'oatu pe fakafehokotaki atu kia koe 'a e ngaahi sēvesi ki he 'akauní, 'oku 'ikai ke mau fakamafai'i, faka'ai'ai pe poupou'i hono ngāue'aki 'o e ngaahi sēvesi ki he 'akauní 'oku 'oatu 'e ha ní'íhi kehe ke nau lava 'o hū ai ki ho'o ngaahi 'akauní ANZ (kau ai 'a e ngaahi sēvesi ki hono fakatahataha'i 'o e 'akauní, hangē ko ia 'oku 'oatu 'e he ngaahi kautaha fakapa'anga kehé).

2.2 Ngaahi fakangatangata ki he toho pa'angá (transactions)

'E ala liliu pe hilifaki e he ANZ ha ngaahi fakangatangata ki ha ngaahi mahu'inga fakapa'anga'oku faka'atā atu 'i ha ngaahi misini faka'ilekitulōnika, 'i ha fa'ahinga vaha'a taimi pau ki ha ngaahi ngāue fakapangikē 'oku fiema'u ke ngāue'aki ha Kaati ANZ mo ha PIN. 'Oku toe ala liliu foki 'e he ANZ 'a e fa'ahinga fakangatangata peheé pe hilifaki atu ha ngaahi fakangatangata fo'ou 'aki hano 'oatu ha fanongonongo kiate koe. 'Oku toe ala lava foki 'e he ngaahi kautaha fakataú pea mo e ngaahi kautaha fakapa'anga kehé 'o hilifaki atu ha ngaahi fakangatangata fakalahi ki he ngaahi fakangatangata 'i he toho pa'angá.

Tukukehe ange kapau kuó ke fakahoko ha ngaahi fokotu'utu'u mo e ANZ ki ha hiki hake pe holoki hifo 'a e fakangatangata, ko ho'o fakangatangata faka'aho ki he ATM ko e TOP2,000 ki he Kaati ANZ 'e taha. 'Oku 'uhinga 'eni te ke malava 'o ngāue'aki ho'o Kaati Access ANZ ke toho ha pa'anga fakakātoa 'e TOP2,000 'i he 'aho meí he (ngaahi) 'akauni 'a ia 'oku fakafehokotaki ki aí, kapau 'oku 'i ai 'a e pa'anga fe'unga 'i ho'o (ngaahi) 'akauni ANZ.

'Oku 'ikai ke 'i ai ha fakangatangata ia ki he lahi 'o e pa'anga 'okú ke malava 'o toho mei ho'o Kaati ANZ 'i he ngaahi misini EFTPOS kapau 'oku 'i ai ha pa'anga fe'unga 'i ho'o (ngaahi) 'akauní.

2.3 Founa ke ke lava 'o ngāue'aki ai 'a e Ngāue Fakapangikē 'a e ANZ 'i he 'Initanetí

Te ke lava 'o faka'aonga 'i 'a e Ngāue Fakapangikē 'a e ANZ 'i he 'Initanetí ke fakahoko 'a ho'o ngaahi ngāue fakapangikē 'oku fakafehokotaki ki ho'o ngaahi 'akauní, 'o hangē ko 'ene tu'u 'i he Ngaahi Tu'utu'uní mo e Ngaahi Makatu'unga ko 'ení. 'Okú ke toe lava foki 'o faka'aonga 'i 'a e Ngāue Fakapangikē 'a e ANZ 'i he 'Initanetí ke fakatau mo 'ota ha ngaahi sēvesi fakapa'anga mo ha koloa kehekehe. Te ke lava 'o ma'u atu ha fakaikiiki 'aki ha'o vakai ki he uepisaití 'i he anz.com/tonga.

2.4 Ko e hū atú (access) mo hono ngāue'aki 'a e talafi pa'anga fakalotofonuá mo e ngaahi sēvesi fakavaha'apule'angá

(a) Ma'u mai 'o ha Talafi Pa'anga Fakalotofonuá

'I he taimi 'okú ke tohi kole ai ki ha talafi pa'anga fakalotofonua ki he Ngāue Fakapangikē 'i he 'Initanetí, kuo pau ke ke kole ha fakangatangata faka'aho ki he talafi pa'anga fakalotofonuá 'a ia 'oku makatu'unga ia mei ha'amau fakangofua atu. Ko e ngaahi founa ke fili mei ai ki he ngaahi fakangatangata faka'ahó 'oku hā atu ia 'i he anz.com/tonga 'i he taimi 'oku ke tohi kole aí.

‘Oku ngāue’aki ‘a e ngaahi fakangatangata’o makatu’unga pē ‘i ho’o ngāue’aki ‘a e talafi pa’anga fakalotofonuá ki ha taumu’a fakafo’ituitui pe fakapisinisi.

Kapau ‘okú ke fiema’u ke toe fokotu’u pe ‘oatu fo’ou ho’o lea fakangofuá ‘aki ha talafi pa’anga fakalotofonua ‘i he Ngāue Fakapangikē ‘i he ‘Initanetí, te mau ala holoki hifo ho’o fakangatangata faka’aho ki he talafi pa’anga fakalotofonua ‘i he Ngāue Fakapangikē ‘i he ‘Initanetí. ‘E fiema’u ia ke ke toe tohi kole fo’ou’o kapau te ke fiema’u ke toe fokotu’u ‘a e fakangatangata ko iá. Kātaki ‘o tuku ha taimi fe’unga ke fakahoko ai ‘a e liliú kimu’a peá ke toki feinga ke ngāue’aki ‘a e tu’unga fakangatangata faka’aho mā’olunga ange ki he talafi pa’angá. Te ke lava ‘o tohi kole ke hiki hake pe holoki hifo ‘a ho’o fakangatangata ki he talafi pa’anga faka’aho ‘i he Ngāue Fakapangikē ‘i he ‘Initanetí ‘o fakafo’u ‘i he Ngāue Fakapangikē ‘a e ANZ ‘i he ‘Initanetí.

(b) Ma’u atu ‘o e Ngaahi Sēvesi Fakavaha’apule’angá

Te ke lava ‘o tohi kole ki he ngaahi sēvesi fakavaha’apule’angá hili hono ‘oatu ‘a e ngofua ki he talafi pa’anga fakalotofonuá.

Ko e lahi ‘o e pa’anga fakakātoa ‘o e talafi pa’anga fakalotofonuá pea mo e fakavaha’apule’angá (liliu ki he TOP) ‘i ha fa’ahinga ‘aho pē ‘oku ‘ikai malava ke hulu atu ‘i ho’o ngaahi fakangatangata ki he ngāue fakapa’anga faka’ahó.

2.5 Ngaahi tu’unga ‘o e hū atu ki he Ngāue Fakapangikē ‘a e ANZ ‘i he ‘Initanetí

Ko e tokotaha pē ‘oku ‘a’ana ‘a e ‘akauní pe kau fakamo’oni hingoa ki he ‘akauní te nau lava ‘o fili ha lēvolo ki he hū ki aí. Ko e tokotaha pē ‘oku ‘a’ana ‘a e ‘akauní pe kau fakamo’oni hingoa ki he ‘akauní te nau lava ‘o fakamafai’i ha taha kehe (ko ha **‘tokotaha kuo fakamafai’i**) ke ne ngāue’aki ‘a e ‘akauní pea ‘e malava ki he tokotaha ko iá ke ne ma’u ‘e ia ha lēvolo kehe meí he tokotaha ‘a’ana ‘a e ‘akauní ki he hū ki aí. Ko e fatongia ia ‘o e tokotaha ‘oku ‘a’ana ‘a e ‘akauní ‘a hono ngāue’aki ‘o e akauní ‘e ha tokotaha kuo fakamafai’i ‘i loto ‘i he lēvolo ki he hū ki aí.

Ko e tokotaha ‘a’ana ‘a e ‘akauní pe kau fakamo’oni hingoa ki he ‘akauní te nau malava ‘o kaniseli pe liliu ha fa’ahinga lēvolo ‘o e lava ke hū ki aí ‘aki ‘i hano ‘omai ha tohi kole pe Meili ‘a e Pangikē kiate kimautilu, pe telefoni mai kiate kimautilu ‘i he fika totonu ‘oku lisi atu ‘i mui ‘i he ki’i tohi ko ‘ení.

Te mau ala fiema’u atu ke ke fakapapau’i mai ‘i ha tohi pea ‘e malava ke fiema’u ha ngaahi ‘aho ke ngāue ai ki he liliú ni.

‘Oku malava ke faka’aonga’i ‘e kinautolu kuo fakamafai’i ‘a e Ngāue Fakapangikē ‘a e ANZ ‘i he ‘Initanetí ke liliu ai honau fakamatala fakatautahá, hū ki he ‘enau Meili ‘a e Pangikē ‘a kinautolú, pea fili mo liliu ‘a ‘enau lea fakangofuá.

2.6 Ngaahi fakahinohino ki he ngāue ki aí – fakalūkufuá

‘Oku fakamafai’i ‘e he tokotaha ‘oku ‘a’ana ‘a e ‘akauní ‘a e ANZ ke nau ngāue ki he fakahinohino ‘okú ke fakahū ki he me’angāue faka’ilekitulōniká. ‘E ‘ikai malava ke kaniseli, fulihi pe liliu ha fa’ahinga ngāue fakapangikē faka’ilekitulōnika kuó ke fakahoko, tukukehe kapau ‘oku fakangofua ‘e he ngaahi tu’utu’uní mo e ngaahi makatu’unga ‘oku kaunga ki aí.

Te mau ala toloi ha ngāue pe ala kole atu kiate koe ha toe fakamatala lahi ange kimu’a ke mau ngāue ki ha fakahinohino. ‘I he taimi ‘oku ma’u ai ‘e he ANZ ha ngaahi fakahinohino ki ha totongi ‘oku lahi ange ‘i he tu’o tahá mei ho’o (ngaahi) ‘akauní, ‘e faitu’utu’uni ‘a e ANZ ki hono fakahokohoko ‘o e ngaahi totongí.

Kapau te ke toho faka’ilekitulōnika ha pa’anga meí ha ‘akauni pea ‘oku ‘i ai ‘a e faikehekehe ‘i he mahu’inga ‘o e pa’anga ‘okú ke ma’u atú pea mo e mahu’inga ‘oku ‘asi ‘i he tali totongí, kuo pau ke ke fakahā ‘eni ki he ANZ pea mo e kautaha fakataú (kapau ‘oku ‘i ai) ‘i he vave taha ‘e ala lavá. Te ke lava ‘o lipooti mai ia kiate kimautilu ‘aki ha’o telefoni mai ki he ANZ. Vakai ki he kongá ki he ‘Ngaahi Faka’eke’eke ‘a e Kau Kasitomaá’ ki he ngaahi fakaikiiki ki he fetu’utakí pe vakai ki he anz.com/tonga.

Kapau te ke fakahū ha pa’anga ki ha ‘akauni ‘o ngāue ‘aki ‘a e fe’ave’aki pa’anga faka’ilekitulōniká pea ‘oku ‘i ai ha kehekehe ‘i he mahu’inga ‘oku lekooti ‘i hono ‘osi fakahuú pea moe mahu’inga kuo ma’u ‘e he ANZ, ‘e fakahā atu ki he tokotaha ‘a’ana ‘a e ‘akauní ‘a e kehekehé ‘i he vave taha ‘e ala lavá pea ‘e talaatu mo e mahu’inga totonu ‘a ia na’e lekooti kuo fakahū ki he ‘akauní.

‘Oku ‘ikai ke mo’ua fakalao (liable) ‘a e ANZ ‘i hano ta’etali ‘e ha fa’ahinga kautaha fakatau (merchant) ha toho pa’anga faka’ilekitulōnika pea, ki he tu’unga ‘oku faka’atā ‘e he laó, ‘oku ‘ikai mo’ua ia ki he ngaahi koloa mo e sēvesi na’e ‘oatu ‘e ha kautaha fakatau koloa.

‘E ala lava ke fakafisinga’i ‘e he ANZ ke nau ngāue ki ha fa’ahinga toho pa’anga ‘okú ne maumau’i ha fa’ahinga lao pe ‘uhinga pehē. Te mau ala fakahaa’i atu kiate koe ‘a e toho pa’anga faka’ilekitulōnika ‘oku ‘ikai te mau lava ‘o ngāue ki aí.

‘Okú ke tali:

- ‘e ‘ikai ke ‘i ai ma’u pē ha pa’anga pepa ‘i he mīsini faka’ilekitulōnika kotoa pē ‘oku ala toho mei ai ha pa’anga pepa;
- ko ha fa’ahinga toho pa’anga pepa ‘i he mīsini faka’ilekitulōniká ‘okú ke fua hono kanongatāmakí ‘i he taimi ‘oku hā atu ai pe ‘atā atu ai kiate koe ke ke avé; pea
- ‘e ‘ikai faka’atā atu ‘e he ngaahi mīsini faka’ilekitulōnika kotoa pē ke ke fakahū pa’anga ai.

‘E ‘ikai ke malava ke mau fakata’e’aonga ‘i pe ta’ofi leva ha fe’ave’aki pa’anga na’e toki fakahoko, talafi pa’anga fakalotofonua pe BillPay ‘i he’emau ma’u pē ho’o fakahinohinó. Ko e ngaahi fe’ave’aki pa’anga, talafi pa’anga fakalotofonua pe fakahinohino BillPay kuo fokotu’u ki ai ha ‘aho ‘i he kaha’ú ‘e toki malava pē ‘o fakata’e’aonga ‘i pe liliu kapau ‘oku ‘omai ‘a e ngaahi fakahinohino ke tāmata’i iā kiate kimautilu fakafou ‘i he Ngāue Fakapangikē ‘a e ANZ ‘i he ‘Initanetí kimu’a ‘i he taimi 4 efiafi ‘i he taimi ‘a Tongá ‘i he ‘aho ngāue ‘a e ANZ kimu’a ‘i he taimi na’e fokotu’utu’u ke hoko ai ‘a e toho pa’angá. Hili ‘a e taimi ko ‘ení, ‘e ‘ikai ke toe lava ‘o fakata’e’aonga ‘i ‘a e fakahinohino ko iá.

2.7 ‘Aho ‘oku fakahoko ai ‘a e ngāue ki aí

‘I he angamahení, ‘e fakahoko e ngāue ki ho’o ‘akauní ki ha ngaahi toho pa’anga ‘oku fakahoko ‘i he ngaahi ATM ‘a e ANZ mo ha ngaahi ATM ‘i ha ngaahi pangikē pea mo ha ngaahi kautaha fakapa’anga kuo fili ‘i pe ngaahi toho pa’anga ‘i he EFTPOS ‘i he ‘aho tatau pē kapau pē ‘oku fakahoko ia ‘i he taimi 4 efiafi meí he Mōnite ki he Falaite (‘ikai kau ki ai ‘a e ngaahi ‘aho mālōlō fakapule’angá).

Ko e fa’ahinga toho pa’anga ‘oku fakahoko hili ‘a e ngaahi taimi tāpuni ko ‘ení ‘e malava ke fakahoko e ngāue ki aí ‘i he ‘aho ngāue hono hoko ‘a e ANZ.

2.8 Ngaahi fakahinohino ki he ngāue ki aí – Ngāue Fakapangikē ‘a e ANZ ‘i he ‘Initanetí

Ko ha fa’ahinga fakahinohino ‘i he Ngāue Fakapangikē ‘a e ANZ ‘i he ‘Initanetí (kau ai ‘a e BillPay) ‘e angamaheni ‘aki ha ngāue ke fakahū ‘eni ki ho’o ‘akauní ‘i he ‘aho tatau ‘oku mau ma’u ai ho’o fakahinohinó, ‘o kapau ‘oku ‘omai ‘eni ki mu’a he taimi 4 efiafi ‘i he taimi ‘a Tongá ‘i ha ‘aho ngāue ‘a e ANZ. Ko ha fa’ahinga toho pa’anga na’e fakahoko hili ‘a e taimi ko ‘ení ‘e ala fakahoko e ngāue ki aí ‘i he ‘aho ngāue ‘a e ANZ ka hokó.

Ko e fakamatala ki he 'akauní'oku mā'u atu mei hono ngaue'aki 'a e Ngāue Fakapangikē 'a e ANZ 'i he 'Initanetí' e angamaheni pē ke ne fakahaa'i atu 'a e tu'unga'o e 'akauní' i he taimi ko iá, tukukehe 'a e ngaahi toho pa'anga na'e te'eki ke mau ngāue ki aí (kau ai 'a e ngaahi sieke te'eki faka'ataá mo e ngaahi toho pa'anga 'i he kaati fakamo'uá na'e te'eki 'ai fakahuú) pe ngaahi sieke 'osi faka'ataá mo e ngaahi to'o pa'anga fakahangatonu (direct debits) 'oku mau fakahū 'i he 'aho ko iá.

2.9 Ngaahi fakahinohino ki he ngāue ki aí – talafi pa'anga fakalotofonuá mo e ngaahi sēvesi fakavaha'apule'angá

'E angamaheni 'aki hono fakahoko 'e he ANZ 'a e ngāue ki he ngaahi fakahinohino ki he talafi pa'anga fakatotofonuá:

- ki he ngaahi talafi pa'anga fakalotofonua ke fakahoko 'i he taimi pē ko iá, 'i he 'aho 'oku 'omai ai 'a e fakahinohinó, 'o kapau 'e mā'u 'e he ANZ 'a e fakahinohinó ki mu'a 'i he taimi 4 efiafi 'i he taimi 'a Tongá 'i ha fa'ahinga 'aho ngāue pē 'a e ANZ;
- ki he ngaahi talafi pa'anga fakavaha'apule'anga ke fakahoko 'i he taimi pē ko iá, 'i he 'aho 'oku 'omai ai 'a e fakahinohinó, 'o kapau 'e mā'u 'e he ANZ 'a e fakahinohinó ki mu'a 'i he taimi 4 efiafi 'i he taimi 'a Tongá 'i ha fa'ahinga 'aho ngāue pē 'a e ANZ; pe
- ki he ngaahi talafi pa'anga kuo fokotu'u ki ai ha 'aho 'i he kaha'ú 'okú ke fili kapau ko ha 'Aho Ngāue ki he Talafi Pa'anga Fakalotofonuá (pea kapau 'oku 'ikai, 'i he 'Aho Ngāue ki he Talafi Pa'anga Fakalotofonua hili 'a e 'aho ko iá).

Ko e ngaahi fakahinohino te ke 'omai 'e 'ave ia ki he kautaha fakapa'anga 'a e tokotaha oku totongi ki aí 'i he 'aho 'oku ngāue ai ki ai 'a e ANZ tukukehe 'i he taimi:

- 'oku 'ikai tu'utu'unia ai ke mau ngāue ki ho'o ngaahi fakahinohinó;
- 'oku hoko ai ha palopalema fakatekinikale;
- 'oku hoko ai ha toloi pe fehālaaki 'i hono tali 'o e ngaahi fakahinohinó 'o tupunga meí he kautaha fakapa'anga 'a ia 'oku 'amanaki ke 'ave ki ai 'a e pa'angá; pe
- 'oku 'omai 'i he ngaahi fakahinohinó ke fakahoko 'ave pa'angá 'i he founga talafi pa'angá.

'Oku 'ikai ke mau pule 'i (pea 'oku 'ikai ha mau fatongia ki ai) 'a e taimi, pe kapau, 'e fakahoko ai 'e he kautaha fakapa'anga 'a e tokotaha 'oku totongi ki ai 'a e ngāue ki ho'o ngaahi fakahinohinó pe ko e ngaahi totongi 'e ala hilifaki 'e he kautaha fakapa'anga ko iá ki hono fakahoko 'o ho'o ngaahi fakahinohinó.

Hili pē 'emau fakahoko ho'ō fakahinohino ki he 'ave pa'angá, 'oku mau fakafalala leva ki he kautaha fakapa'anga 'a e tokotaha 'oku totongi ki aí ke ne fakahā atu pe kuo lava lelei 'a hono fakahoko 'o ola lelei ho'ō fakahinohinó. Kapau 'oku fakahā atu 'e he kautaha fakapa'anga 'o e tokotaha 'oku totongi ki aí na'e 'ikai ola lelei 'a e ngāue ki ho'ō fakahinohino ki hono 'ave atu 'o e pa'angá, 'e malava ke a'u ki ha ngaahi uike, ka 'e fakatefito pē meí he kautaha fakapa'angá, ke fakafoki 'a e pa'anga ko iá mei ho'ō 'akauni 'oku fakafehokotakí.

2.10 Ngaahi fakahinohino ki he ngāue ki aí – sēvesi BillPay

Ko e BillPay ko ha founa totongi faka'ilekitulōnika ia 'oku fokotu'u 'i he 'emau ongo sēnolo faka'ilekitulōnika 'e ua, ngaahi ATM mo 'emau ngaahi sēvesi ki he Ngāue Fakapaangikē 'i he 'Initanetí, ki he ngaahi 'Akauni Pisinisí mo e Fakatāutahá fakatou'osi. 'Oku faka'atā 'e he Ngaahi Sēvesi BillPay 'a e kau kasitomaá ke nau fakahoko 'a e ngaahi totongi fakafou 'i he Ngāue Fakapaangikē 'i he 'Initanetí 'o ngāue'aki 'enau fika ID kuo lēsisitá (User ID) pea fakafou 'i he 'emau ngaahi ATM 'o ngāue'aki 'enau kaati totongi pa'anga fakalotofonua (debit card) kuo 'osi lēsisitá. Ko e ngaahi totongi kotoa 'i he Sēvesi BillPay 'okú ne totongi fakahangatonu ki he 'akauni 'a e tokotaha 'oku 'a'ana 'a e tohimo'uá pea to'ō fakahangatonu ia meí he 'akauni 'a e kasitomaá.

Kuo pau ke ke faipau ki he Ngaahi Tu'utu'uni mo e Ngaahi Makatu'unga 'o 'emau ngaahi sēvesi ki he Ngāue Fakapaangikē 'i he 'Initanetí pea mo 'emau ngaahi sēvesi Kaati Access ke ke malava ai 'o hū kakato ki he 'emau Ngaahi Sēvesi BillPay mei he ongo sēnolo ko 'ení. 'Oku 'i ai 'a e fakangatangata ki ho'ō ngāue'aki 'a ho'ō ngaahi Sēvesi BillPay 'i he ATM mo e Ngāue Fakapaangikē 'i he 'Initanetí fakatou'osi, ki he toho pa'anga 'e taha pea makatu'unga 'i he fakangatangata faka'ahó (ki he fo'i ID Fakatāutaha 'e taha).

Ko e Ngaahi Sēvesi BillPay 'oku fakangatangata pē ia ki he 'emau kau kasitomā pisinisi fakalotofonuá ko ha founa totongi ke fili mei ai ki he 'enau pisinisí, pea ko e ngaahi pisinisi ko 'ení kuo pau ke nau fakakakato 'emau ngaahi tu'utu'uni mo e ngaahi makatu'unga ki he ngaahi sēvesi totongi mo'uá (bill payment) ke nau toki lava ai 'o lēsisita lelei ko ha kautaha 'eke mo'ua (biller).

Fakatatau ki he ngaahi makatu'unga'i he ngaahi tu'utu'uni ki he ngāue ki he ngaahi fakahinohinó'oku hā atu 'i'olungá:

- ko ha fa'ahinga BillPay'i he 'initaneti'e hoko ai pē ia 'i he taimi 'oku fakahū aí, 'o to'o leva mei ho'o 'akauní pea fakahū hangatonu atu leva ia ki he 'akauni 'a e kautaha 'eke mo'ua 'i he taimi pē ko iá;
- kapau ko ho'o totongi kuo fakahū lolotonga 'a e faka'osinga 'o e uiké, 'e malava ke 'ikai hū leva ho'o totongi he taimi pē ko iá, pea ko ho'o totongi 'e 'ikai ala 'atā atu ia kae'oua kuo fakafehokotaki 'emau Ngāue Fakapangikē 'i he 'Initaneti ki he 'initaneti 'a ia 'oku fakafuofua ke hoko 'i he taimi 2 pongipongi 'o e 'aho Mōnitē;
- ko e BillPay 'oku fakafou 'i he 'emau ngaahi ATM kuo pau ke fakapapau 'i 'i he taimi pē ko iá 'a e 'akauni ko ia 'e hilifaki 'o to'o mei aí pea 'e fakahū atu leva ia ki he 'akauni 'a e tokotaha tohi mo'ua; pea
- ko e BillPay 'oku fakahoko 'i he faka'osinga 'o e uiké mei he 'emau ngaahi ATM 'e 'ikai ala hoko ia 'i he taimi pē ko iá.

'E malava ke toloi atu 'a hono fakahoko 'a e BillPay 'i he taimi:

- 'oku hoko ai ha 'aho mālōlō fakapule'anga pe 'aho mālōlō fakapangikē 'i he 'aho hili ho'o fakahaa 'i mai ke mau fakahoko 'a e BillPay; pe
- 'oku 'ikai ke fakahoko 'e ha tokotaha/kautaha kehe 'oku kau ki ai, hangē ko ha fa'ahinga kautaha fakapa'anga pe tokotaha 'eke mo'ua 'e taha, ha ngāue ki ha totongi 'i he taimi pē 'oku ma'u ange ai e fakaikiiki 'o e totongi pe ko e 'ikai ke faipau ki hono ngaahi fatongia 'i he malumalu 'o e sēvesi BillPay.

Neongo 'oku 'i ai 'a e 'amanaki 'e hoko ha fa'ahinga toloi pehē 'o 'ikai toe laka hake 'i ha 'aho ngāue 'e taha 'a e pangikeē, 'e malava pē ke kei hokohoko atu ia 'i ha vaha'a taimi lōloa ange.

Te mau feinga ke fakapapau 'i 'oku fakahū taimi totonu 'a e BillPay 'e he kau 'eke mo'ua pea mo e nī'hi kehe 'oku kau ki aí.

'Oku totonu ké ke vakai 'i fakalelei 'a e ngaahi lēkooti 'o ho'o 'akauní pea mo fakahā mai kiate kimautilu 'i he vave tahá kapau 'okú ke fakatokanga'i:

- ha BillPay na'e fakahoko mei ho'o 'akauni kuo fakafehokotaki 'a ia na'e 'ikai fakamafai'i;
- na'e ngalingali fakakouna koe 'i he founga kākā ke fakahoko ha totongi BillPay; pe
- ha fa'ahinga toloi pe fehālaaki 'i hono fakahoko 'a ho'o BillPay.

Kapau 'oku fakahā mai kiate kima'utolu 'e ha kautaha 'eke mo'ua 'oku 'ikai ke nau malava 'o fakahoko ho'o BillPay, te mau:

- fakahoko atu 'eni kiate koe;
- fakahū ki ho'o 'akauní 'a e mahu'inga 'o e BillPay ko iá; mo
- fakahā'i atu 'a e founa te mau ala tokoni atu aí, 'o ka malava ia, 'i hono fakahoko 'a e totongi ko iá 'i he faingamālie vave tahá.

Ko e ngaahi kouti ki he 'eke mo'ua 'e ala ke toki faka'aonga'i pē ia 'e he kau 'eke mo'ua kuo fakamafai'i ke nau ma'u atu 'a e totongi 'o e 'ū mo'ua 'oku 'eke 'e he kautaha 'eke mo'ua ko iá. 'Oku 'ikai ke fakamafai'i koe ke ke 'ave ha kouti 'eke mo'ua ki ha fa'ahinga tokotaha pē ke ke lava ai 'o ma'u atu ha ngaahi totongi 'oku mo'ua 'aki kiate koe. 'I ha taimi 'okú ke fakahoko ai 'eni, 'e 'ikai ke ngāue'aki ha fa'ahinga tu'utu'uni mo e makatu'unga ki hono ngāue'aki 'o e sēvesi BillPay, ki hano ngāue'aki pehé ni 'o e ngaahi kouti ki he 'eke mo'ua 'o te'eki fakamafai'i.

2.11 Taimi 'aonga mo e ta'e'aonga 'o e kaatí e kaatí

Ko ho'o kaatí 'oku kei hoko pē ia ko e koloa 'a e ANZ 'i he taimi kotoa pē.

Kuo pau ke fakahoko leva 'a e fakamo'oni hingoa ki he kaatí 'i he taimi pē ko iá 'e he tokotaha 'oku 'a'aná pea kuo pau ke ngāue'aki pē 'i he vaha'a taimi 'o e 'valid from' ('aonga mei') ki he 'until end' ('ki he faka'osinga 'o e') 'oku hā atu 'i he kaatí. Ki he ngaahi 'uhinga fakaemalu'i, kuo pau ke ke faka'auha 'a e kaatí, 'i he taimi pē ko ia kuo 'osi ai 'a hono 'aongá, 'aki hono tu'usi 'i lotomālie ke motuua (kau ai 'a e ki'i fo'i chip kuo fakahū 'i he kaatí).

'E malava ke kaniseli 'e he tokotaha ha'á na e 'akauní ha kaati ANZ 'i ha fa'ahinga taimi pē 'aki hano 'ave ha tohi kole ki he ANZ pe telefoni ki he ANZ 'i he fika totonu 'oku lisi atu 'i mui 'i he ki'i tohi ko 'ení.

2.12 Ngaahi kaati mole pe kaiha'así, lea fakangofuá pe PIN

Kapau 'okú ke lipooti ha kaati 'oku mole pe kaiha'asi 'e kaniseli 'a e kaatí 'i he vave tahá 'i hono fakahoko mai pē 'o e lipootí. Kuo pau ke 'oua na'á ke toe ngāue'aki 'a e kaatí hili 'a hono fakahoko 'o e lipootí. Kapau 'okú ke toe ma'u 'a e kaati na'e molé pe kaiha'así, kuo pau ke ke faka'auha 'a e kaatí 'aki hono tu'usi 'i lotomālie ke motuua (kau ai 'a e ki'i fo'i chip kuo fakahū 'i he kaatí) pea fakafoki ia ki ha va'a 'o e ANZ 'i he faingamālie vave tahá.

Kuo pau ké ke lipooti mai kiate kimautilu (pea mo ha toe fa'ahi kehe ange, kapau 'e 'oatu 'e he fa'ahi ko ia ha hingoa ngāue'aki (username), lea fakangofua (password), Fika Fakapulipuli (PIN) pe kaati kiate koe) 'i he vave tahā 'o kapau 'oku ke fakatokanga'i pe mahalo'i kuo vahevahe atu pe ngāue'aki 'a ho'o lea fakangofuā, hingoa ngāue'akí, pe PIN pe ID Fatataautahā (User ID) kae te'eki ai ké ke fakamafai'i, pe 'oku mole. Kuo pau leva ke 'oua te ke toe ngāue'aki 'a ho'o lea fakangofuā, hingoa ngāue'akí, PIN pe ID Fakataautahā. 'E kaniseli ia 'e he ANZ pea mo fokotu'utu'u atu ke ke fili ha hingoa ke ngāue'aki (username), lea fakangofua pe PIN pe ko hano 'oatu fakataha ia mo ha ID Fakataautaha fo'ou.

Te ke lava 'o lipooti mai ia kiate kimautilu 'aki ha'o telefoni mai ki he ANZ. Vakai ki he konga ki he 'Ngaahi Faka'eke'eke 'a e Kau Kasitomaá' ki he ngaahi fakaikiiki ki he fetu'utakí pe vakai ki he anz.com/tonga.

Ko e founa lelei taha ke faakahoko 'aki 'a e lipootí ko e telefoni ki he ANZ 'i he ngaahi fika telefoni 'oku lisi atu 'i mui he ki'i tohi ko 'ení. Kapau 'oku 'ikai ke 'atā atu 'a e sēvesi telefoni 'a e ANZ ki he lipootí, kuo pau ke ke lipooti 'a e mole, kaiha'asi pe ngāue halá ki ha fa'ahinga va'a pē 'o e ANZ.

2.13 Mole mo hono kaiha'asi 'o e kaatí mo e PIN – lolotonga 'a e 'i tu'apule'angá

Kapau 'oku mole pe kaiha'asi 'a ho'o kaati ANZ pe PIN, pe kapau kuo 'ilo'i 'e ha tokotaha kehe 'a ho'o PIN, kuo pau ke ke fakahaa'i mai ia kiate kimautilu 'i he taimi pē ko ia. Ko e founa lelei taha ke fakasi'isi'i 'aki ai ha'o mo'ua, ko ho'o telefoni mai kiate kimautilu. Ko e fika telefoni ki ha me'a fakatu'upakeé 'oku hā atu pē 'i mui 'i he ki'i tohi ko 'ení.

- Ko e kaati Access 'a e ANZ (kaati ATM/EFTPOS) – 'e 'ikai lava ke mau 'oatu ha kaati ke fetongi fakavavevave ia mo ha PIN kae 'oua kuó ke toki foki ki Tonga.

2.14 Kaniseli 'o e ngaahi kaatí pe hū'anga faka'ilekitulōniká (electronic access)

'E ala kaniseli 'e he ANZ ha fa'ahinga kaati, ID Fakataautahā pe hū'anga faka'ilekitulōniká 'o 'ikai ke tomu'a fanongonongo atu kapau:

- 'oku tui 'a e ANZ ko e ngāue'aki 'o e kaatí pe hū'anga faka'ilekitulōniká 'e ala hoko ai ha mole ki he tokotaha ha'ana 'a e 'akauní pe ki he ANZ;
- ko e 'akauní ko ha 'akauni 'oku 'ikai ke ngāue'aki he lolotongá ni (inactive);
- ko e ngaahi 'akauni kotoa ko ia 'oku malava ke hū 'aki ki ai 'a e kaatí kuo tāpuni;

- ko e 'akauní kuo toho ia 'o 'ova ('o kehe ange ia mei hano ngāue'aki 'o e founa toho pa'anga fakapangikē 'oku fa'a 'ova ia 'i he pa'anga 'i he loto 'akauní – informal overdraft facility), pe kuo hulu atu ia 'i he fakangatangata ki ho'o fakamo'ua kuo felotoi ki ai;
- kapau 'oku mau 'ilo'i 'oku 'ikai ke ke fakakakato, pe 'ikai ke ke toe lava 'o fakakakato, 'emau makatu'unga ki hono ma'u atu 'a e kaati; pe
- 'i hono tuku atu kiate koe ha tohi fanongonongo 'o 'ikai toe si'isi'i hifo he māhina 'e tolú.

'E toe ala to'o 'i ha fa'ahinga taimi pē 'e he ANZ 'a ho'o totonu ke kau ki he sēvesi BillPay 'a e ANZ.

'E malava ke kaniseli 'e he tokotaha a'ana 'a e 'akauní ha kaati ANZ 'i ha fa'ahinga taimi pē 'aki hano 'ave ha tohi kole ki he ANZ pe telefoni ki he ANZ 'i he fika ko ia 'oku lisi atu 'i mui 'i he ki'i tohi ko 'ení.

Te ke lava o kole ki he ANZ ke to'o ho'o lēsisita mei he Ngāue Fakapangikē 'a e ANZ 'i he 'Initanetí 'i ha fa'ahinga taimi pē 'aki ha'o fetu'utaki 'i he Bank Mail pe ko ha'o telefoni ki he fika 'oku lisi atu 'i mui 'i he ki'i tohi ko 'ení.

2.15 To'o 'o e hū'anga faka'ilekitulōniká

'E lava ke to'o 'e he ANZ 'a ho'o hū'anga faka'ilekitulōnika ki he ngaahi 'akauní 'o 'ikai tomu'a fanongonongo atu kapau:

- 'oku maumau 'a e ngaahi nāunau faka'ilekitulōniká pe 'oku 'ikai lava ke ngāue'aki;
- 'oku 'ikai tali 'e ha kautaha fefakatau'aki 'a ho'o kaati;
- kuo 'ova hono toho 'o e pa'angá 'i ha taha 'o e ngaahi 'akauní pe 'e 'ova, pe 'oku lau ia 'e he ANZ kuo maumau fakataimi;
- 'oku tui 'a e ANZ ko ho'o hū ki he 'ū 'akauní 'o fou 'i he me'angāue faka'ilekitulōniká 'e ala hoko ai ha mole ki he tokotaha a'ana e 'akauní pe ki he ANZ;
- 'oku tui 'a e ANZ kuo ngalingali uestia 'a e tu'unga lelei pe malu 'a ho'o founa hū'anga faka'ilekitulōniká pe kuo ngalingali ke uestia ha ngaahi sisitemi ngāue 'a e ANZ;
- ko e ngaahi 'akauni kotoa te ke ala lava hū ki ai fou 'i he Ngāue Fakapangikē 'a e ANZ 'i he 'Initanetí kuo tāpuni pe 'ikai ke kei ngāue; pe
- 'oku mahalo'i 'e he ANZ 'okú ke ngāue kākā pe kau 'i ha 'ulungāanga ta'efe'unga; tukukehe kapau 'oku tapui 'eni 'e he laó.

'E ala liliu 'e he ANZ 'i ha fa'ahinga taimi pē 'a e fa'ahinga 'o e ngaahi 'akauni 'e ala ngāue'akí, pe ha fa'ahinga founa ki he fe'ave'aki pa'anga faka'ilekitulōnika 'e ala fakafou 'i ha mīsini faka'ilekitulōnika fakapatonu.

2.16 Ko ho fatongia fekau'aki mo ho'o Kaati ANZ mo e Lea Fakangofuá pe PIN

Kuo pau ke ke tauhi 'a ho'o Kaati ANZ, lea fakangofuá mo e PIN ke malu. Ko e 'ikai ke fakahoko 'ení'e ala lahi ange ai ho mo'uá 'i ha fa'ahinga mole'e hoko.

Fakatokanga: Kuo pau ke 'oua na'á ke ngāue'aki ho 'aho fā'ele'í pe ko ha kouti 'o ha ngaahi mata'itohi 'oku fakahokohoko (alphabetical), 'a ia 'oku ala 'ilo'í mei ai ha konga 'o ho hingoá ko ha lea fakangofua, pe fili 'o ha PIN 'oku 'i ai ha ngaahi mata'ifika 'oku fakahokohoko, hangē ko e '12345' pe 'oku tatau kotoa ai 'a e ngaahi mata'ifika, hangē ko e '11111'. Kapau te ke fakahoko 'eni, te ke ala mo'ua ai ki ha ngaahi mole'e hoko meí ha fa'ahinga ngāue fakapangikē na'e 'ikai fakamafai'í.

Malu 'o ho'o lea fakangofuá mo e PIN ke malu'í

Kuo pau ke 'oua te ke:

- fakahaa'í ho'o lea fakangofuá pe PIN ki ha fa'ahinga taha kehe pē;
- fakangofua ha fa'ahinga taha kehe pē ke sio 'i ho'o fakahū, pe fanongo atu ki ho'o 'oatu, ho'o lea fakangofuá pe PIN;
- tohi ho'o lea fakangofuá pe PIN 'i ho'o kaatí pe 'i ha fa'ahinga me'a 'okú ke to'oto'o holo pe tuku ofi ki ho'o kaatí 'a ia 'e malava ke mole, kaiha'asi pe ngāue hala'aki 'i he taimi tatau mo ho'o kaatí (tukukehe kapau 'oku fakapulipuli'í 'o malu fe'unga ho'o lea fakangofuá pe PIN);
- fili ha PIN 'oku faingofua ke toe 'ilo'í hono fakahokohokó, hangē ko e ngaahi fika pe mata'itohi 'oku toutou ngāue'aki; pea
- fili ha PIN 'oku fekau'aki mo koe, hangē ko ho 'aho fā'ele'í, fika lēsisita 'o ho'o kaá, fika telefoní pe ko ho hingoá.

Malu 'o ho'o kaatí

'Oku totonu ke:

- ke fakamo'oni 'i mui 'i ho'o Kaati ANZ 'i hono ma'u atu pē iá;
- ke faka'auha ho'o Kaati ANZ 'i he 'aho 'oku ta'e'aonga aí'aki ha'o tu'usi 'i lotomālie ke motuua;
- 'oua na'á ke faka'atā ha tokotaha kehe ke ne ngāue'aki 'a ho'o Kaati ANZ;
- ke ngāue fakapotopoto ki hono malu'í ho'o Kaati ANZ mei ha'ane mole pe kaiha'asia.

'Oku mau pulusi atu 'a e ngaahi fakahinohino ki he malu'í, ke tokoni atu kiate koe. 'Oku 'atā atu ha tatau 'o e tohi fakahinohino lolotongá 'i he anz.com/tonga.

2.17 Ngaahi toho pa'anga na'e 'ikai ke fakamafai'i

Taimi 'oku mo'ua (liable) ai 'a e tokotaha 'oku 'a'ana 'a e 'akauní

'E taliui 'a e tokotaha 'oku 'a'ana 'a e 'akauní ki hano ngāue ta'efakamafai'i 'o 'ene Kaati ANZ mo e PIN, kau ai hono faka'aonga'i 'e ha tokotaha kehe 'i ha fa'ahinga founa pē. Ko e lahi 'o e mo'ua 'a e tokotaha 'oku 'a'ana 'a e 'akauní 'e fakatefito pē ia 'i ha'o fa'ahinga kaunga ki hano ngāue ta'efakamafai'i 'o ho'o Kaati ANZ mo e PIN.

Kapau kuó ke kaunga ki he mole na'e tupu mei ha toho pa'anga na'e 'ikai ke fakamafai'i:

- 'aki ha'o kākā;
- 'i hano 'ave tau'atāina pē ho'o PIN ki ha fa'ahinga tokotaha pē, kau ai ha mēmipa 'o e fāmilí pe ko ha kaungāme'a;
- 'aki hano tohi'i ho'o PIN 'i ho'o Kaati ANZ ('o tatau ai pē 'i ha founa fakapulipuli), ha fa'ahinga me'a 'okú ke to'o fakataha mo e Kaati ANZ pe ha ko ha me'a 'e malava ke mole pe kaiha'asi 'i he taimi tatau mo e Kaati ANZ;
- 'i hono ngaue'aki ho 'aho fā'ele'i pe kouti faka-'alafapeti 'a ia 'oku 'ilo ngofua ai ha kongā ho hingoá ko ha PIN; pe
- 'i ha ngāue mātu'aki ta'etokanga 'aupito 'o 'ikai ai malava ke tauhi malu ho'o PIN; pea 'e mo'ua leva 'a e tokotaha 'oku 'a'ana 'a e 'akauní ki he ngaahi mole na'e hoko totonu kimu'a pea toki fakahaa'i ki he ANZ kuo ngāue hala'aki, mole pe kaiha'asi ho'o Kaati ANZ, pe kuo 'ilo 'e ha tokotaha kehe 'a ho'o PIN.

Kapau, 'i he hili 'a ho'o 'ilo ki he molé, kaiha'á, maumau'i pe ngaue hala'aki ho'o PIN pe kaati ANZ, kuó ke toloi 'i ha 'uhinga ta'efakapotopoto ke fakahā ia ki he ANZ, 'e fua 'e he tokotaha 'oku 'a'ana 'a e 'akauní 'a e ngaahi mole 'i he vaha'a:

- 'o e taimi na'á ke fuofua fakatokanga'i ai 'a e ngaahi me'a kuo fakahaa'i atu kimu'á, pe 'i ha mole pe kaiha'asi 'o ha kaati, 'oku totonu ke ke 'osi fakatokanga'i 'a e molé pe kaiha'á; mo e
- taimi kuo toki fakahaa'i ai ki he ANZ 'a e me'a kuo hokó.

Kapau 'oku te'eki ai ke mahino atu pe na'á ke kaunga ki ha mole tupu mei ha toho pa'anga pea mo e taimi na'e fiema'u ai ha Kaati ANZ pe PIN ke fai'aki 'a e toho pa'anga na'e 'ikai ke fakamafai'i, 'oku mo'ua 'a e tokotaha 'a'ana 'a e 'akauní 'i he taimi na'e fakahaa'i ai ki he ANZ 'a e molé, kaiha'á pe ngāue'aki ta'efakamafai'i 'o e Kaati ANZ pe kuo maumau'i 'a e malu 'a e PIN.

Taimi 'oku mo'ua (liable) ai 'a e ANZ

'E mo'ua 'a e ANZ ki he ngaahi mole 'oku hoko ki he tokotaha 'oku 'a'ana 'a e 'akauní 'a ia:

- 'oku fakatupunga 'e ha ngāue kākā pe ta'etokanga 'a e kau ngāue pe kau fakafofonga pe ngaahi kautaha 'a e ANZ 'oku nau kau ki hano fokotu'utu'u ha ngaahi netiueka pe ngaahi kautaha fefakatau'aki pe ko honau kau fakafofongá pe kau ngāué;
- 'oku kaunga ki ha tohinima kākā, maumau, ta'e'aonga pe kaniseli 'o ha kongá 'o e founa hū'anga faka'ilekitulōniká;
- 'oku tupunga meí ha ngaahi toho pa'anga 'oku fiema'u ke ngāue'aki ki ai ha fa'ahinga Kaati ANZ pe PIN 'a ia 'oku hoko kimu'a peá ke toki ma'u atu pe fili 'a e Kaati ANZ pe PIN;
- 'oku tupu meí ha toho pa'anga faka'ilekitulōnika tatau kuo fehālaaki hono hilifaki 'o to'ó 'o tu'ó ua pe hokohoko 'o lahi ange meí he 'akauni tatau;
- 'oku tupu meí ha toho pa'anga na'e 'ikai fakamafai'i 'oku hoko hili ho'o fakahā atu ki he ANZ kuo ngāuehala'aki, mole pe kaiha'asi ha fa'ahinga Kaati ANZ pe ma'u 'i ha founa kākā 'a ho'o PIN; pe
- 'oku tupu meí ha fe'ave'aki pa'anga na'e 'ikai fakamafai'i 'o kapau 'oku mahino na'e 'ikai ha'o kaunga ki he ngaahi molé.

2.18 Maumau 'a e me'angāué

'Oku mau fatongia'aki ki he tokotaha 'oku 'a'ana e 'akauní ke fua ha fa'ahinga mole na'e fakatupu 'e ha maumau 'a e me'angāué ke fakakakato ha toho pa'anga na'e 'osi tali fakatatau mo ho'o ngaahi fakahinohinó.

Neongo eni, kapau na'á ke 'osi 'ilo pe na'e tonu ké ke 'ilo 'a e 'ikai ngāue pe maumau 'a e me'angāué, 'e fakangatangata pē homau fatongia ki hono fakatonutonu 'o e fehālaaki 'i he 'akauní pea mo totongi fakafoki ha ngaahi totongi pe totongi na'e'eke.

Ko e fatongia 'ata'atā pē ia 'o'ou 'a e ngaahi nāunau malu'í meí he vailasí mo e ngaahi fokotu'utu'u ki he malu 'o ho'o komipiuta fakafo'ituituí, pea mo kinautolu kuo 'osi fakamafai'i ke nau ngāue'aki iá, ke tokoni ke a'ofi ai ha hū na'e 'ikai fakamafai'i 'o fakafofou 'i he Ngāue Fakapangikē 'a e ANZ 'i he 'Initanetí ki ho'o ngaahi toho pa'angá pe ki he ngaahi 'akauni kuo fakafekau'aki.

2.19 Mo'ua pa'anga 'i he BillPay

Fakalūkufuá

'Oku totonu ke ke fakatokanga'i:

- kapau te ke fakahaa'i mai kiate kimautilu kuo fakahoko ha totongi BillPay mei ha 'akauni kuo fakafehokotaki 'o 'ika fakamafai'i, 'oku totonu ké ke 'uluaki 'omai kiate kimautilu 'a ho'o tohi fakamafai ke mau 'omai mei ha kautaha 'e ke mo'ua 'a e fakamatala fekau'aki mo ho'o 'akauni mo kinautilu pe fo'i totongi BillPay ko ia, (kau ai'a e ID ki he Tokotaha 'oku ne Faka'aonga'i) 'i ha'amaui fiema'u 'i ha tu'unga fakapotopoto ke fakatotolo'i 'a e BillPay. 'Oku totonu ke fakatu'asila 'eni ki he tokotaha 'e ke mo'ua 'oku totongi ki ai'a e BillPay. Kapau 'e 'ikai ke ke fakahoko 'eni, 'e 'ikai ala fakangofua 'a e tokotaha 'e ke mo'ua 'e he la'o ke 'omai kiate kimautilu 'a e fakamatala 'oku mau fiema'u ke fakatotolo'i pe solova 'aki 'a e totongi BillPay;
- kapau te ke toki 'ilo hake koe mahu'inga na'a ke tu'utu'uni mai kiate kimautilu ke totongi na'e si'isi'i ange ia 'i he mahu'inga na'e fiema'u ke ke totongi, te ke lava 'o toe totongi atu 'a e faikehekehe 'i ha BillPay 'e taha. Kapau 'oku 'ikai ke ke lava 'o toe fakahoko ha totongi BillPay 'e taha ki he faikehekehe koe'uhí ko e mahu'inga 'o e nounou 'oku si'isi'i ia 'i he mahu'inga si'isi'i taha 'oku tali 'e he tokotaha 'e ke mo'ua, te ke lava 'o kole mai kiate kimautilu ke fakafoki atu 'a e 'uluaki totongi. Te ke lava 'o fakahoko ha totongi hono ua ki he mahu'inga totonu. Kapau te ke toki 'ilo'i ki mui ko e mahu'inga na'a ke tu'utu'uni mai ke totongi na'e lahi ia 'i he mahu'inga na'e fiema'u ke ke totongi, te ke lava 'o kole mai ke mau fakahoko ha'o kole ki hano fakafoki 'o e 'uluaki totongi mei he kautaha 'e ke mo'ua ma'a u, pea kapau 'e hoko 'eni, te ke lava 'o toe fakahoko ha totongi hono ua ki he mahu'inga totonu.

Mo'ua (liability) 'a e ANZ

'I ho'o ngāue'aki 'a ho'o 'akauni ki ha ngaahi taumu'a fakafou'ituitui, ko homau mo'ua 'i he malumalu 'o e Sēvesi BillPay 'a ia 'oku fokotu'u atu 'i he 'Toho pa'anga na'e 'ikai fakamafai'i.

'I ho'o ngāue'aki ho'o 'akauni ki ha ngaahi taumu'a fakapisinisi, 'e 'ikai ke mau mo'ua atu kiate koe 'i he malumalu 'o e Sēvesi BillPay tukukehe 'i he ngaahi tūkunga 'oku fokotu'u atu 'i he kupu tu'utu'uni ko 'eni.

Ngaahi totongi BillPay

Tukukehe 'i he taimi 'oku hoko ai ha totongi BillPay ko ha totongi na'e 'ikai fakamafai'i, ko ha totongi kākā pe ko ha totongi na'e fehālaaki, 'oku 'ikai malava ke toe fakafoki 'a e ngaahi totongi BillPay. 'E 'ikai ke 'oatu ha totongi fakafoki ia 'o fakafou 'i he Sēvesi BillPay 'a ia 'oku ke fekihiaki mo e tokotaha 'e ke mo'ua fekau'aki mo ha fa'hinga koloa pe

ngaahi sēvesi na‘á ke ngali loto ke ma‘u atu meí he tokotaha ‘eke mo‘uá. Ko ha fa‘ahinga fekihiaki (dispute) kuo pau ke solova ia mo e tokotaha ‘eke mo‘uá.

Ngaahi totongi na‘e ‘ikai ke fakamafai‘i

Kapau ‘oku ‘i ai ha totongi BillPay ‘oku fakahoko ia ‘o fakatatau mo ha tu‘utu‘uni ke fakahoko, ‘a ia ‘oku hā mai kiate kimautilu ko e ha‘u meiate koe pe ko hao fakafofonga, ka na‘e ‘ikai ke ke fakamafai‘i ia ‘e koe, te mau fakahū ki ho‘o ‘akauní a‘ e mahu‘inga ‘o e fo‘i totongi na‘e ‘ikai fakamafai‘i ko iá. Neongo eni, kuo pau ke ke totongi mai kiate kimautilu ‘a e mahu‘inga ‘o e fo‘i totongi ko iá kapau:

- (i) ‘oku ‘ikai ke mau toe lava ‘o ma‘u fakafoki mai ‘a e mahu‘inga ‘o e pa‘anga ko iá meí he tokotaha na‘á ne ma‘u iá ‘i loto ‘i he ‘aho ngāue ANZ ‘e 20 ‘o ‘emau feinga ke fakahoko iá; pea
- (ii) ko e totongi na‘e fakahokó ko ha ola ia ‘o ha tu‘utu‘uni ke totongi na‘e ‘ikai ke muimui pau ki he ‘emau ngaahi tu‘utu‘uningāue ki he malu‘i ‘a ia kuo tuku atú.

Ngaahi totongi kākaá

Kapau ko e totongi BillPay na‘e fakahoko ia ‘i ha ngāue kākā ‘a ha tokotaha ‘oku kaunga ki he Sēvesi BillPay, pea koe tokotaha ko iá ‘oku totonu ke ne totongi fakafoki atu ‘a e mahu‘inga ‘o e totongi ko ia na‘e fakahoko kākaá.

Neongo eni, ‘o kapau ‘e ‘ikai ke totongi fakafoki atu ‘a e mahu‘inga ‘e he tokotaha ko iá, ‘oku pau leva ke ke fua ‘a e molé tukukehe kapau na‘e ‘i ai ha ‘ilo ki ai ‘a ha tokotaha kehe ‘oku kaunga ki he Sēvesi BillPay na‘e ‘ilo ki he kākaá pe na‘á ne mei ‘ilo ‘i ia ‘i ha founa fakapotopoto, pea ‘i he tu‘unga leva ko iá kuo pau leva ke totongi fakafoki atu kiate koe ‘a e mahu‘inga ‘o e totongi-kākaá ‘e he tokotaha ko iá.

Ngaahi totongi na‘e fehālaaki

Kapau te ke ‘ilo ‘i hake ha totongi BillPay na‘e fai ki ha taha, pe ki ha mahu‘inga, ‘oku ‘ikai ke tatau mo ho‘o ngaahi fakahinohinó (kapau na‘e ‘i ai), pea na‘e to‘o mei ho‘o ‘akauní ‘a e mahu‘inga ‘o e totongi ko iá, te mau fakahū atu ‘a e mahu‘inga ko iá ki ho‘o ‘akauní. Neongo eni, kapau ko e fehālaaki ia ‘a koe na‘e hoko ai ‘a e totongi ko iá pea ‘ikai ke mau malava ‘o fakafoki mai ‘a e mahu‘inga ‘o e totongi ko iá meí he tokotaha na‘á ne ma‘u iá ‘i loto ‘i he ‘aho ngāue ANZ ‘e 20 ‘o ‘emau feinga ke fakahoko iá, kuo pau ke ke totongi mai ‘a e mahu‘inga ko iá kiate kimautilu.

‘Okú ke fakahaa‘i ko hono ma‘u ‘e ha tokotaha ‘eke mo‘ua ‘o ha totongi na‘e fehālaaki pe hala, ‘oku ‘ikai pe ‘e ‘ikai, ‘i ha fa‘ahinga tūkunga pē, ke ne hoko ko ha konga pe ke ne fakakakato ke fakafiemālie ha mo‘ua ‘oku mo‘ua‘aki ‘i ho vaha‘a mo e tokotaha ‘eke mo‘uá.

Mole'i ha ola'o ha me'a na'e hokó (consequential loss)

'Oku 'ikai ke mau mo'u atu 'aki ha fa'ahinga mole'i ha ola'o ha me'a na'e hoko pe maumau ne hoko ko ha ola'o hono ngāue'aki'o e Sēvesi BillPay, tukukehe kapau na'e tupu mei ha fa'ahinga mole pe maumau 'oku ne uesia koe tupu mei ha'amau ta'etokanga pe'i he'ene fekau'aki mo ha fa'ahinga maumau'i'o ha makatu'unga pe malu'i'oku'omai'e he laó'i ha ngaahi konituleki ki hono 'oatu'o ha ngaahi koloa pe ngaahi sēvesi pea'e 'ikai ke ala ta'efakakau, fakangatangata pe liliu pe'e toki hoko pē'o'i ai hono ngata'anga.

Malu'i'o e molé (Indemnity)

Ki he tu'unga 'oku faka'atā'e he laó, te ke totongi ke malu'i kimautilu mei ha fa'ahinga mole pe maumau te mau a'usia tupu mei ha fa'ahinga'eke huhu'i, tu'utu'uni fakalao pe ha fa'ahinga ngāue fakalao 'oku fakahoko kiate kimautilu 'oku tupunga fakahangatonu pe'i ha founa kehe koe'uhí na'e 'ikai ke ke:

- (a) fakahoko ho ngaahi fatongia tu'upaú'i he malumalu'o e; pe
- (b) ngāue tokanga pe na'á ke ngāue kākā'i he'ene fekau'aki mo e Ngaahi Tu'utu'uni mo e Ngaahi Makatu'unga ko'ení.

2.20 Ngaahi liliu ki he Ngaahi Makatu'unga ki hono Ngāue'aki'o e 'Ilekitulōniká'i he Me'a Fakapangikeé

Te mau lava'o liliu 'a e Ngaahi Makatu'unga ki Hono Ngāue'aki'o e 'Ilekitulōniká'i he Me'a Fakapangikeé'i ha fa'ahinga taimi pē. Te mau 'oatu'i ha 'aho'e 20 ki mu'a ai'a e fanongonongo tohi'o ha ngaahi fa'ahinga liliu 'a ia:

- 'e hilifaki pe hiki hake ai ha ngaahi totongi fekau'aki'ata'atā pē mo hono ngāue'aki'o e me'angāue faka'ilekitulōniká;
- te ne fakalahi hake ho mo'uá'i ha ngaahi mole'oku fekau'aki mo ha ngaahi toho pa'anga faka'ilekitulōnika; pe
- te ne liliu 'a e fakangatangata faka'aho ki ho'o toho pa'anga pe fakangatangata ki ha ngaahi fe'ave'aki pa'anga 'oku fa'a fakahoko'i ha vaha'a taimi pau'oku ngāue'aki ki hono faka'aonga'i'o e me'angāue faka'ilekitulōniká.

2.21 Ngaahi liliu ki he ngaahi ngāue fakapangikē'oku fakahoko'i he ngaahi mīsini faka'ilekitulōniká

Ko ha fa'ahinga toho pa'anga na'á ke fakahoko'i ha mīsini faka'ilekitulōnika 'oku 'ikai lava ke toe kaniseli, fulihi pe liliu 'e koe.

2.22 Pulusi 'o e ngaahi lekooti ki he ngāue fakapangikeé

'I he taimi 'okú ke fakakakato ai ha toho pa'anga 'i ha mīsini fe'ave'aki pa'anga faka'ilekitulōniká te ke ma'u ai ha lekooti 'o e toho pa'angá 'i hono pulusi. Kuo pau ke ke vakai 'i fakalelei 'a ho'o lēkootí. 'Oku totonu ke ke tauhi 'a e ngaahi lēkooti ko'ení ki ha taumu'a ke fakamo'oni'i pea mo tokoni ki hono fakafehoanaki 'o e ngaahi fakamatala pa'anga ki he 'akauní.

2.23 Ngaahi sēvesi ki he ni'ihi kehe 'oku fekau'aki (third party)

'Oku 'ikai ke fakamafai'i, tu'uaki pe poupou'i 'e he ANZ pea 'e 'ikai ke ne fatongia'aki pe mo'ua ia 'i ha fa'ahinga founa ki hono ngāue'aki 'o e ngaahi sēvesi ki he 'akauní 'oku 'oatu 'e ha ni'ihi kehe 'oku fekau'aki ke nau hū 'aki ki ho'o ngaahi 'akauni ANZ (kau ai 'a e ngaahi sēvesi ki hono fakatahataha' 'o e ngaahi 'akauní, hangē ko ia 'oku ala 'oatu 'e he ngaahi kautaha fakapa'anga kehé).

2.24 Fakalūkufuá

'Oku 'ikai ke mo'ua fakalao (liable) 'a e ANZ 'i hano ta'etali 'e ha fa'ahinga kautaha fakatau (merchant) ha toho pa'anga faka'ilekitulōnika pea, ki he tu'unga 'oku faka'atā 'e he laó, 'oku 'ikai mo'ua ia ki he ngaahi koloa mo e sēvesi na'e 'oatu 'e ha kautaha fakatau koloa.

'Okú ke tali:

- 'e 'ikai ke 'i ai ma'u pē ha pa'anga pepa 'i he mīsini faka'ilekitulōnika kotoa pē 'oku ala toho mei ai ha pa'anga pepa;
- ko ha fa'ahinga toho pa'anga pepa 'i he mīsini faka'ilekitulōniká 'okú ke fua hano fa'ahinga matu'utākmaki 'i he taimi 'oku hā atu aí pe 'atā atu ke ke avé; pea
- 'e 'ikai faka'atā atu 'e he ngaahi mīsini faka'ilekitulōnika kotoa pē ke ke fakahū pa'anga ai.

2.25 EFTPOS

Ko e fakalōloa 'o e EFTPOS ko e Electronic Funds Transfer at Point of Sale.

'Oku faka'atā atu 'e he me'angāué ni ké ke totongi ha ngaahi koloa mo ha ngaahi sēvesi 'aki ha kaati 'oku fakafekau'aki ki ai. Fakatefito pē 'i he pisinisi fakamovetevete ko iá, 'e malava ké ke ngāue'aki 'a e kāatí ke toho ha pa'anga pepa 'o ngāue'aki 'a e mīsini EFTPOS.

2.26 Maestro mo e Cirrus

Ko e Maestro® mo e Cirrus® ko e ongo netiueka EFTPOS mo e ATM fakavaha'apule'anga ia te na faka'atā atu koe ke ke ma'u atu 'a e pa'anga 'oku 'atā atu kiate koe 'i ho'o ngaahi 'akauni ANZ 'aki 'a hono ngāue'aki ho'o kaati ANZ Access lolotonga 'a e 'i tu'apule'angá.

'I he taimi te ke faka'aonga'i ai ho'o kaati ANZ MasterCard card, te ke fa'a ala fili ('i he Lea Faka-Tongá) ke toho ha pa'anga mei ho'o 'akauni fakahaofi pa'anga kuo fakafehokotaki pe 'akauni sieké. Kapau 'oku 'i ai ho'o 'akauni fakahaofi pa'anga mo ha 'akauni sieke kuo fakatou fakafehokotaki ki ho'o kaati, 'i he taimi te ke lomii ai 'a e 'debit', 'e 'otomētiki pē hono fakahoko 'e he ATM 'a e toho pa'angá mei ho'o 'akauni fakahaofi pa'anga kuo fakafehokotaki.

'Oku 'ikai malava ke ke ngāue'aki ho'o kaati ANZ Access pe ANZ MasterCard 'i he ngaahi ATM 'a e Cirrus 'i tu'apule'anga ke totongi 'aki ha pa'anga ki ho'o 'akauni pe fe'aveaki ha pa'anga 'i he vaha'a 'o e ngaahi 'akauni kuo fakafehokotaki.

Ngaahi totongi 'oku 'eké mo e totongi hilifaki – Maestro mo e Cirrus

'Oku hilifaki atu ha ngaahi totongi fe'ave'aki pa'anga, ngaahi totongi fe'ave'aki pa'anga 'i tu'apule'anga mo e ngaahi totongi ngāue ki he ATM ki hono faka'aonga'i 'o e ngaahi ATM Cirrus mo e Maestro EFTPOS 'i tu'apule'angá.

Ngaahi totongi fakalahí (Surcharges) – Maestro mo e Cirrus

'E malava ke ke totongi atu ha totongi fakalahi ki ha'o toho pa'anga mei ha ngaahi mīsini ATM 'i tu'apule'angá. 'E 'ikai ke 'asi atu 'a e ngaahi totongi fakalahí ia ko ha totongi kehe 'i he fakamatala pa'anga ki ho'o 'akauni. 'E fakakau kinautolu 'i he mahu'inga fakakātoa na'e tohó.

Ngaahi tu'unga totongi ki he fetongi mo e liliu pa'angá (exchange rates and conversion) – Maestro mo e Cirrus

Ko e ngaahi totongi hilifaki, ngaahi fakatau mo e toho pa'anga kotoa pē 'e fakahoko fakafou 'i he kautaha MasterCard International Incorporated 'o faka'aonga'i ki ai 'a e tu'unga ki he liliu pa'anga 'oku fokotu'u 'o fakatatau ki hono ngaahi tu'utu'uni 'i he 'aho na'e fakahoko ai 'a e ngāue ki he ngaahi ngāue fakapangikē ko iá 'e he Mastercard International Incorporated.

‘Oku ‘uhinga ‘eni:

- Ko e ngaahi toho pa’anga ‘i he pa’anga ‘Ameliká ‘e liliu ia ki he pa’anga ‘Aositelēliá.
- Ko e ngaahi toho pa’anga ‘i ha ngaahi pa’anga muli kehe ‘e ‘uluaki liliu ia ki he pa’anga ‘Ameliká pea toki liliu ki he pa’anga fakafonua (currency) ‘oku tauhi ai ‘a e ‘akauni ko iá.

‘I he lahi taha ‘o e ngaahi keisí, ‘e kehe ‘a e tu’unga totongi ki he liliu pa’anga ia ki hano fakafoki ‘o ha ‘ave pa’anga, meí he tu’unga totongi ‘oku faka’aonga ‘i ki he fuofua ‘ave pa’angá.

KONGA 3: NGAAHI ME‘A KEHE ‘OKU FIEMA‘U KE KE ‘ILO KI AÍ

3.1 Liliu ‘o e hingoá mo e tu’asilá

‘Oku totonu ke ke fakahā ki he ANZ taimi totonu ‘i ha tohi ha fa’ahinga liliu ki he ngaahi fakaikiiki ki ho’o ‘akauní. ‘E ‘ikai ke mo’ua ‘a e ANZ ki ha ngaahi fehalaaki pe ngaahi mole ‘oku fekau’aki mo ha ngaahi liliu ki he ‘akauní ‘a ia ‘oku te’eki ma’u ki ai ‘e he ANZ ha fanongonongo ‘i ha tohi kimu’a.

3.2 Ko ‘emau totonu ke fakataha ‘i ha ngaahi ‘akauni mo poloka ‘i ‘a e hū’angá

‘Oku mau ma’u ‘a e totonu ke poloka ‘i ‘a e hū’anga (access) ki ho’o ‘akauní. ‘Oku lava ke mau fakataha ‘i ‘a e ngaahi palanisi ‘o ho’o ngaahi ‘akauní ‘e ua pe lahi ange, ‘o ‘ikai ‘oatu ha fanongonongo kiate koe, ‘o tatau ai pē kapau ‘oku ‘i he ngaahi va’a kehekehe ‘a e ngaahi ‘akauní pe ‘i ha ngaahi hingoa ‘oku fakafehokotaki (joint). ‘Oku malava ke mau fakahoko ‘eni ‘i he taimi ‘oku ‘ova ai hono toho ha taha ho’o ngaahi ‘akauní pe ‘oku ‘i ai e mo’ua ai ka e ‘i ai ha pa’anga ia ‘i ha ‘akauni ‘e tahá. Te mau lava leva ‘o faka’aonga ‘i ‘a e palanisi ‘o e ‘akauni ‘oku ‘i ai e pa’angá ke totongi ‘aki ‘a e mahu’inga kuo ‘ova ‘aki hono toho ‘a e ‘akauni ‘e tahá. Kapau te mau fakataha ‘i ha’o fa’ahinga ‘akauni, te mau fahahā atu ia kiate koe ‘i he vave taha ‘e ala lavá. ‘Oku ‘ikai fiema’u ke mau fakahā atu ia kimu’a. ‘Oku ‘ikai totonu ke ke lau kuo fakataha ‘i ho’o ngaahi ‘akauní tukukehe kapau kuo mau tali ha fa’ahinga fokotu’utu’u pehē.

3.3 Ko hono tāpuni 'o ho'o 'akauni ANZ

Te ke lava pe ko tokotaha kuó ke fakamafai'i'o tāpuni ho'o 'akauní'i ha fa'ahinga taimi pē'aki ha kole ki ha fa'ahinga va'a pē o e ANZ.

'E totongi atu'e he ANZ kiate koe'a e palanisi'o e pa'anga 'i aī tātaki ki ai mo e tupu'i he tipōsití kapau'oku'i ai, to'o mei ai ha fa'ahinga totongi hilifaki ki he 'akauní mo e ngaahi totongi ki he Pule'angá mo e ngaahi totongi'oku fiema'u ke hilifaki'i he 'aho'e tāpuni aī ("net credit balance"). Ko e ngaahi totongi fakamāhiná'e ngāue'aki ia'o a'u ai pē kapau ko e 'akauní kuo fakaava ia ki ha konga pē'o ha māhina'o e ta'ú. 'E'ikai tukuange atu ha fa'ahinga pa'anga'oku te'eki faka'atā kae'oua kuo faka'atā kinautolu.

Ko ha fa'ahinga tohi pangikē (passbooks), tohi sieke, pe Kaati ANZ'a ia'oku faka'aonga'i tāfataha pē ki he 'akauní kuo pau ke fakafoki ia ki he ANZ'i he taimi'e tāpuni ai ho'o 'akauní. Ko ha 'akauni'oku'i ai ha hū'anga ki ha sieke'e toki ala tāpuni pē ia'i he hili hano fakahū kotoa mai'a e ngaahi sieke'oku kei to'e. 'Oku ma'u'e he ANZ'a e totonu ke fakafoki atu ha fa'ahinga sieke'oku'omai ke totongi hili hono tāpuni'a e 'akauní.

Kapau ko ho'o 'akauní'oku noa pe'i ai e mo'ua'i hono palanisi, pea'oku te'eki ai ke fakahoko ha fa'ahinga ngāue fakapa'anga (tukukehe'a e ngaahi totongi mo e totongi hilifaki ki he Pule'angá)'i he 'akauní'i ha 'aho'oku lahi hake he 30, pea'e ala tāpuni'e he ANZ ho'o 'akauní'o'ikai ke'oiatu kiate koe ha fanongoonongo ki ai.

'E ala ngāue'aki'e he ANZ'i he'ene fakakaukau ke tāpuni ha 'akauni makatu'unga'i ha tō'onga'oku'ikai fakafiemālie, 'a ia'oku'i lalo'a e palanisi'i ha fa'ahinga palanisi si'isi'i taha mo hokohoko, pea'oku fiema'u'e he laó pe sino faitu'utu'uni, pe ki ha fa'ahinga 'uhinga kehe'okú ne pehē'oku taau. 'I he tu'unga ko'ení, 'e fakahā atu ai'e he ANZ kiate koe'i ha tohi ki he tu'asila'oku hā'i he'ene ngaahi lekootí pea te ne'ave atu ha sieke pangikē ki he toenga pa'anga'i he palanisi'o e 'akauní.

KONGA 4: NGAahi FAKA'EKE'EKE MEI HE KASITOMAA

Tu'asila ki he li meilí

Australia and New Zealand Banking Group Limited,
Tonga Branch
PO Box 910
Nuku'alofa
Tonga

Ngaahi Faka'eke'eke Fakalūkufuá

ANZ Nuku'alofa Branch | Va'a ANZ Nuku'alofa

Taufa'ahau Road,
Nuku'alofa, Tonga

Hala Taufa'ahau
Nuku'alofa, Tonga

Telefoní: +676 20500

Uepisaití: anz.com/tonga

Vakai ki he anz.com/tonga ki he ngaahi houa'oku 'atā atú.

Australia and New Zealand Banking Group Limited, Va'a'i Tongá. 08/24 21841
Ala ngāue'aki ki he ngaahi aleapau no nāe lekooti kīnu'a he'aho 15'o'Epeleli 2024.